

ნაკადული

საქართველოს
საბავშვო ჟურნალი

140
2004 წ.

რუსთავის 21-ე
საშუალო სკოლა

რუსთავის
მე-18 საშუალო
სკოლა

თბილისის
ღვთისმშობლის
სახლი

საქართველოს მოძევნე

თბილისის
24-ე
საშუალო
სკოლა

I კლასი,
სელმბღანელი
ბოლო
გოგოლაშვილი

თბილისის
24-ე
საშუალო
სკოლა

IV კლასი,
სელმბღანელი
ბაბა
გოგოლაშვილი

ნაკადული

საყმაწვილო ჟურნალი
2004 წ. № 3

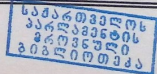
ჩვენი ჟურნალი 1904 წელს სასიძვედო მამულიშვილთა მოხერხებებით დასაბუთებული პირველი ქართული საცემარეო ჟურნალის ნათესაობა ამაღლებული. მდგვიანებით მას სახელი შეეცვალა და „პინდორი“ ეწოდა, 1990 წლიდან კი იგი კვლავ თავისი პირველადი სახელით გამოდის.

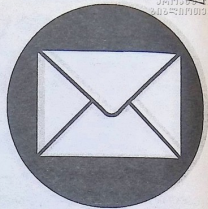
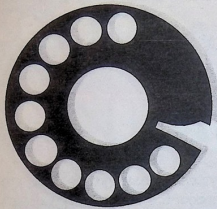
ნომრის შინაარსი

„ნაკადულის“ საინფორმაციო სააგენტო „ვაქტი“ -----	2
პატივი ვცემთ ეროვნულ სიმბოლიკას -----	3
სტუმრად მაღალი მოღის აკადემიკოსი -----	4
პოლ. ასლამაზიშვილი – გგლის ლეკვაზი (მოთხრობა) -----	5
ღღეს მერცხალი შემოფრინდა... (ბუნების კარი) -----	10
კველი საბერძნეთის არქიტექტურა (მშენებარების სამყაროში) -----	13
„ლოქსერი“ -----	9, 16
მოსწონხარ თუ არა აღმნიშნებს? (ტესტი) -----	17
გია კაკუაშვილი – უგემური (მოთხრობა) -----	21
თედო სასოკია (მშრომელი წარგალს და ნაშრომი ჰკივს) -----	22
რა არის სიზმარი? (კითხვა – შენი, კასუნი – ჩვენი) -----	24
ახალი სმოლანდიის აღმოჩენა (კომიქსი) -----	27
8 უცნობი ვაქტი ორლანდო გლუმის შესახებ (კინოვარსკვლავი) ---	29

23272

<p>რედაქტორი მანანა გელაშვილი</p>	<p>მისამართი: 380008, თბილისი, კოსტავას ქ. 14 ტელეფონები: 93-31-81; 93-18-84. ინდექსი: 76157 ფასი 1 ლარი რეგისტრირებულია მთაწმინდის სასამართლოში</p>
---	--

„ნაქაღუდის“ საინფორმაციო სააგენსო „შაქსი“

პარტიულმა და აფხაზმა ბავშვებმა ერთად დაისვენეს

შარშან სოხუმში, საზაფხულო ბანაკში, აფხაზ თანატოლებთან ერთად დაისვენეს ქართულ-აფხაზური კონფლიქტის შედეგად დაზარალებულმა ქართველმა ბავშვებმა. ამას წინათ კი სოხუმიდან საგაზაფხულო ბანაკის პროექტის ფარგლებში ენგურის ხილით გადმოიყვანეს 16 წლამდე ასაკის 15 აფხაზი მოზარდი. აფხაზმა ბავშვებმა 10 დღე ბაკურიანში დაისვენეს, სათხილამურო სკოლაში ქართველ თანატოლებთან ერთად ისწავლეს თხილამურებით სრიალი. თბილისში დაბრუნების შემდეგ კი ეწვივნენ ცირკს, „მაკლონადს“, გაეცნენ დედაქალაქის ღირსშესანიშნაობებს, შეხვდნენ აფხაზეთიდან იძულებით დევნილ ქართველ თანატოლებს.

ისევე, როგორც პირველი, ეს პროექტიც ბადრი პატარკაცი-შვილის საქველმოქმედო ფონდმა დააფინანსა.

ქართული ენის სიწმიდის დასაცავად

თბილისის ივ. ჯავახიშვილის სახელობის №53 საუნივერსიტეტო სკოლა-კოლეჯში (დირექტორი ქალბატონი ლამარა მა-

რგველაშვილი) გაიმართა ანაკლანდაძისა და რევაზ ინანიშვილის საღამო, რომელიც ქართული ენის სიწმინდეს, მის ლექსიკაში მივიწყებული სიტყვების აღდგენას მიეძღვნა. ავტორი პროექტისა „მივიწყებული სიტყვები ანაკლანდაძისა და რევაზ ინანიშვილის შემოქმედებიდან“ ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი ნატა თამაზაშვილი გახლდათ. საღამოს მონაწილე მეექვსეკლასელებმა ქართული სიტყვის ორი დიდოსტატის ენის განუმეორებელ ხიბლს აზიარეს მსმენელები და კიდევ ერთხელ შეასვენეს ყველას, რომ უმდიდრეს ქართულ ენას დაცვა და მოვლა სჭირდება.

სოციალურად დაუცველ ბავშვთა გამოფენა

შარდენის ქუჩაზე მდებარე „ბაია გალერეაში“ გაიმართა სოციალურად დაუცველ ბავშვთა ნამუშევრების გამოფენა-გაყიდვა, რომელშიც არასამთავრობო ორგანიზაცია „ბავშვი და გარემოს“ სამი ფსიქოსარეაბილიტაციო ცენტრის - „ბელურების“, „ციხარტყელას“ და „იბედის“ 6-დან 15 წლამდე 50 ავტორი მონაწილეობდა. ნორჩი მხატვრები ევერისაყვის გახსნასაც ესწრებოდნენ და მწაბველე-

ბის რეაქციასაც ყურადღებით აღენებდნენ თვალს. ნამუშევრების გაყიდვიდან შემოსული თანხა, გამოფენის ორგანიზატორების გადაწყვეტილებით, უნდა მოხმარდეს სარეაბილიტაციო ცენტრის საიუველირო სახელოსნოს შექმნას, სადაც უფროსი ასაკის ბავშვები ოქრომჭედლის ხელობას დაუფლებიან.

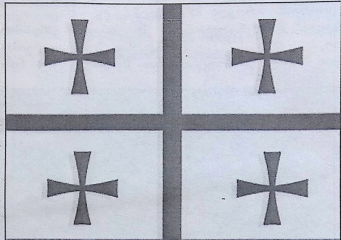
141 მონაწილე და 8 გამარჯვებული

გალერეა „პობის“ მიერ გამოცხადებულ 5-15 წლის ბავშვთა ნამუშევრების კონკურსში მონაწილეობა 141 ნორჩმა ხელოვანმა მოიხურვა. ყველა მათგანის ნამუშევარი გალერეის საგამოფენო დარბაზში გამოიფინა. ახლახან კი ეიურიმ გამარჯვებული კონკურსანტები დასახელა, ესენი არიან: დავით ანუაშვილი, ზაზა ასათიანი, ლიკა გაბიძაშვილი, გიორგი სოფრომაძე, თეკლა ჭითანავა, ელენე ძაძუა, სანდრო ზიბზიბაძე, მარიამ თევზაძე. გამარჯვებულები „პობიმ“ ოქროთი და მინაწერით შესრულებული პალიტრით დააჯილდოვა. გულდაწყვეტილი არც ერთი კონკურსანტი არ დარჩენილა, ყველამ მიიღო წამახალისებელი პრიზები, დიპლომები და სხვა დასხვა სახის საჩუქრები.

სახელმწიფო დროშა არის სახელმწიფოს ოფიციალური განმასხვავებელი ნიშანი, სუვერენიტეტის სიმბოლო, რომლის აღწერილობას ადგენს კანონი, კონსტიტუცია. როგორც წესი, სახელმწიფო დროშა წარმოადგენს ერთფერ ან მრავალფერ ქსოვილს, რომელზეც გამოსახულია გერბი ან რაიმე სხვა ემბლემა. დროშა აღმართულია სახელმწიფო დაწესებულებების, საელჩოების, საკონსულოების და სხვა შენობებზე. ოფიციალური დღესასწაულების დღეებში სახელმწიფო დროშები გამოიფინება დაწესებულებებზე, ორგანიზაციებსა და საცხოვრებელ სახლებზე.

ვარდების რევოლუციის შემდეგ სა-

პირველი ასეთი ცერემონიალი უკვე გამართა ქვეყნის ასამდე სკოლაში, თბილისში, ფოთში, ქობულეთში და სხვა ქალაქებსა და რაიონებში. მიმდინარე სასწავლო წლის დამთავრებამდე ეროვნული დროშის აღმართვის ტრადიცია საქართველოს ყველა სკოლაში დამკვიდრდება.

საპატიო მისიის პირველად შესრულების პატივი მოწინავე კლასების მოსწავლეებს ერგოთ. რიგ სკოლებში ცერემონიალს საპატიო სტუმრები დაესწრნენ. მაგალითად, თბილისის მე-5 გიმნაზიას ქალაქის მერი ვანო ზოდელავა ეწვია, ქობულეთის №1 საშუალო სკოლას - აჭარის განათლების

ზაციო უკეთი ჩვენს ქიოვნურ სიმბოლიკას

ქართველომ ახალი სახელმწიფო დროშა აირჩია. ხუთი წითელი ფერის ჯვარი თეთრ ფონზე - ასე გამოიყურება ჩვენი ეროვნული დროშა, რომელიც განახლებული, მომავლისკენ იმედით მომზირალი სახელმწიფოს სიმბოლოდ იქცა.

ხელისუფლების გადაწყვეტილებით, ამიერიდან სახელმწიფო დროშა, სხვა ეროვნულ სიმბოლიკასთან - გერთან და ჰიმნთან (ეს ორი უკანასკნელი სიმბოლო დახვეწის და დადგენა-დამტკიცების სტადიამა) ერთად სასწავლო პროცესში ჩაერთვება. საქართველოს პრეზიდენტის დავალებით, განათლებისა და მეცნიერების მინისტრმა მოამზადა ბრძანებულება, რომლის თანახმადაც საქართველოს ყველა სასწავლო დაწესებულებაში კვირის დასაწყისსა და ბოლოს უნდა გაიმართოს ეროვნული დროშის აღმართვის და დაშვების ცერემონიალი ეროვნული ჰიმნის თანხლებით.

მინისტრი ანზორ შაქარაშვილი, ფოთის ნიკო ნიკოლაძის სახელობის მე-5 სკოლა-გიმნაზიას კი - საქართველოს პრეზიდენტი მიხეილ სააკაშვილი და განათლების და მეცნიერების მინისტრი ალექსანდრე ლომია.

ამჟერად ეროვნული დროშა ზაქარია ფალაშვილის ოპერების მქოლიდების მიხედვით კომპოზიტორ იოსებ კეჭეყმამის მიერ შექმნილი მუსიკის თანხლებით აღიმართა, მომავალში კი, როდესაც ჰიმნის სიტყვებიც და მუსიკაც საბოლოოდ დამტკიცდება, მას თავად მოსწავლეები შესრულებენ ხოლმე.

ეჭვი არ არის, რომ ეროვნული დროშის აღმართვისა და ეროვნული ჰიმნის შესრულების ტრადიცია დიდად შეუწყობს ხელს ახალგაზრდობაში სახელმწიფოებრივი და ეროვნული თვითშეგნების ამადლებას.

სტუმრად მაღალი მოდის აკადემიაში

საერო სკოლა „სარკმელში“ კარგ ტრადიციად დამკვიდრდა შეხვედრები საინტერესო ადამიანებთან. ასეთი შეხვედრები, რომლებიც თავად მოსწავლეთა სურვილისა და ინტერესის გათვალისწინებით ეწყობა, ხელს უწყობს ბავშვების თვალსაწიერის გაფართოებას, ცოდნის გაღრმავება-გამდიდრებას, სამაშალო ორიენტირების არჩევას. სწორედ მოსწავლეთა ინიციატივით მორიგი ასეთი შეხვედრა მაღალი მოდის აღიარებულ მეტრთან, ქართული მაღალი მოდის აკადემია „ბაზელის“ დამფუძნებელთან აბრამ ბაზელთან შედგა.

იმისათვის, რათა ბავშვებს სრული წარმოდგენა

სიმბოლივით შემკული ებრაული კაბა, ქართული კაბა, ძალზე საინტერესო, ორიგინალურად გადაწყვეტილი კლეობატრას კაბა (ამ კაბამ ბელორუსიის დედაქალაქში გამართულ ეროვნული ტანსაცმლის მაღალი მოდის საერთაშორისო კონკურს-ფესტივალზე მაცურებელთა სიმპათიის პრიზი მოუპოვა მის შემქმნელს. კონკურსის უმაღლესი პრიზი „ნიკეც“ ქართული მაღალი მოდის აკადემია „ბაზელს“ ერგო).

„მე ებრაელი ვარ, მაგრამ ჩემი შემოქმედება მთლიანად ქართულია, ვამაყობ რომ ვარ ორი დიდი ერის შვილი... ყველა ჩემი კოლექცია ქართული

შექმნოდათ დიდოსტატის შემოქმედება-საქმიანობაზე, ბატონმა აბრამმა ისინი თავისთან მიიწვია. მას შემდეგ, რაც სტუმრებმა დაათვალიერეს სახელოსნო, საგამოყვანო დარბაზი, გაეცნენ ტანსაცმლის შექმნის პროცესს, მასპინძელმა დაწვრილებით უამბო მათ იმ გზის შესახებ, რომელიც მან დღევანდელ დიდ წარმატებამდე გამოიარა. ბატონმა აბრამმა გაიხსენა თავისი ბავშვობა, სიჭაბუკის წლები, ისაუბრა ქართველი და ებრაელი ხალხების მრავალსაუკუნოვან მეგობრობასა და კეთილ ურთიერთობაზე. იუმორით შეხავებული მონათხრობის საფუძველზე მოსწავლეებს საშუალება მიეცათ თვალი გაედევნებინათ თუ როგორი თავდაუზოგავი შრომით, შეუპოვარი ბრძოლით იმკვიდრებდა ადგილს ცხოვრებაში დღეს საერთაშორისო სახელის, საკუთარი, სრულიად გამორჩეული შემოქმედებითი ხელნაწერის მქონე მოდელიორ-დისაინერი. ბატონმა აბრამმა საამოცნებო დაათვალიერებინა სტუმრებს თავისი ცნობილი ნამუშევრები ეროვნული

ეროვნულობით ხასიათდება“, – განაცხადა ბატონმა აბრამმა და ნათქვამის დასადასტურებლად სადემონსტრაციო დარბაზში მიიწვია სტუმრები. მოძიბულელმა მანეკენებმა ერთმანეთის მიყოლებით წარმოადგინეს პოდიუმზე საქართველოს თორმეტი კუთხისთვის დამახასიათებელი სამოსისგან შენდვარი აბრამ ბაზელის დიდებული კოლექცია. ბავშვები მიიზიბლნენ ჩანაფიჭვის გააქცევის ორიგინალობით, ფერთა შესაბამით და უზალო გემოვნებით. კოლექციის ჩვენებას თან ახლდა ბატონ აბრამის კომენტარი და განმარტებები.

ჩვენების შემდეგ აბრამ ბაზელმა „სარკმლის“ მოსწავლე-მასწავლებლებს უამბო თბილისის მსუბუქი მრეწველობის კოლეჯის შესახებ, რომელსაც 2001 წლიდან თავად ხელმძღვანელობს, აგრეთვე აკადემია „ბაზელთან“ არსებული მანეკენთა სტუდია „ბაზელის სტილის“, სამხატვრო სტუდიის შესახებ, მერე კი მათ შეკითხვებს უპასუხა. დამშვიდობების წინ სტუმარ-მასპინძლებმა სამახსოვრო სურათები გადაიღეს.

იმკვიდრებდა ადგილს ცხოვრებაში დღეს საერთაშორისო სახელის, საკუთარი, სრულიად გამორჩეული შემოქმედებითი ხელნაწერის მქონე მოდელიორ-დისაინერი. ბატონმა აბრამმა საამოცნებო დაათვალიერებინა სტუმრებს თავისი ცნობილი ნამუშევრები ეროვნული

მგლის დუქვეპი

ვლადიმერ ასლამაზიშვილი

მხატვარი ზურაბ ფორჩინიძე

ცივი, ბურუსიანი დილაა პატარა ქალაქში. დაწვესებულებები და მალანები ჯერ არ გაუღიათ, სველ ქუჩებში ადამიანები კანტიკურტად ჩნდებიან, ნისლიმ ლანდებით მოპარობენ; ლანდეპად ჩანან ნაწიმიბარი, მთლად გაღუპული ჭადრისა თუ ცაცხვის ხეები.

მუშტისოღენა ბოქლოში ადგეს მათულის ბაღით ფანგრებაჭულილ მონადირეთა კავშირს. კარის წინ, ორსაფეხურიან ხის კიბეზე, შწანზე ქურთოები გახვეული ფეხშიშველა ბიჭი დგას. ორივე ხელით გულზე მიუხუტება თეთრი შეცვარული ქული. ყურებაძლე ჩამოხრდილი ჩალისფერი თმა დახვეულია. ეტყობა, გზაზე უქედოს მიუსწრო წვიმაში.

ბიჭი გამზდარია, ისეთი გამზდარია, იტყვი, ნიაჟმა რომ არ უბერიოს, წაიჭკვეაო, მაგრამ დაცასა საქმე, - ამისთანა ფაწიწილები უფრო კრავებები, უფრო ყოჩაღები არიან, ვერც სიცვე აკლები რამეს და ვერც ზაფხულის სულის შემხუთავი თაყარას ციხეზე.

დგას ის ბიჭი ხის კიბეზე და ხან ქუჩის ერთ მხარეს გასცქერის, ხან მეორეს. ნისლიმ გარკვევით ვერაფერს ხედავს, გარდა საიდანაც გამოფარდნილი ავტომანქანის ევითლად მძურტავი ფარებისა.

დილას პირველსავე ავტობუსს გამოჰყვია იგი სოფლიდან, ეგონა, მონადირეთა კავშირი ადრე იწყებდა მუშაობას. ქუჩის ზევიით, დიდი შენობის თავზე საათმა შეიღო რომ ჩამოჰკრა, უკვე მონაკავშირიან იყო, კარზე გამოკრული აბრა წაივითხა და შექუწხდა: ცხრა საათზე იწყებოდა მუშაობა. მანამდე ორი საათი სიცვიეში უნდა ყურუტა გარეთ.

სანდალა შეუწნდა, გადარია, თორემ თვითონ რას მოიფიქრებდა აქ წამოსვლას! სანდალა მისი მუხობის დიდი ბიჭია. ჭიბი ნადირობაში აქვს მოჭრილი. იმან ურჩია, დიდამზე ადრე აღი რაიონში და ეგ მგლის ლეკვები მონაკავშირს ჩააბარე, ჯილდოდ ფულს მოცვემნო. ისიც ადგა და წამოვიდა. ძალიან ადრე მოუხდა მშვარობა. ავტობუსის მძილელმა აუი უთხრა, ხალხი შენ ხომ არ უნდა გააღვიძო.

სანდალას რომ არ შეეგულიანებინა, აქ რა უნდა, მგლის ლეკვებს სხვას ანიჭებდა.

- ხომ არ გაგივდი, დაჭურავზე ჯილდო დაუნესებიათ, რად უნდა დაკა-

რო! „გაძლევენ - გამოართვი, გვემენ - გაიქციეთ!“, არ გაგივინა? ეგ ლეკვები შენი მონაგარია, შეილოსა, თითოში რომ მოძოდნათი მანეთი კარგი ფულია, ევლოსაზედს იყიდი!

ცვლუმბა დიდი იყო.
- სპორტული ველოსიპედ მომივინა.
- იყისთა ზუმი სისხარულით გულაძეგრებულმა ბიჭმა.

- ხურადე დაგრჩება!
ადგა ისიც და წამოვიდა.

ლეკვები საზი დღის წინ იორზე სიბებში იპოვა. დედაცხვარს დაეძებდა, შემთხვევით გადააწყდა. ერთმანეთზე შეფრთხილი საბი ქვებიდან წმუტუნი შემოესმა, შეხებდა და სამ ლეკვს მოჰკრა თვალს. ჯერაც ბრბები იყვნენ, თვალიაუსულებანი. უწყნოდ დაბორიალებდნენ და გულსაკლავად წნაიოდნენ.

მალხაზი გუჟანით მიხებდა, რომ მგლის ლეკვები უნდა ყოფილყვნენ.

ღამით ამ მხრიდან ბევრჯერ გაუგზავნის ამპროდენი ყმბული. მწყემსებსაც უოქკები - სიახბთან ძე მგელი დილა-დნლოთ.

ერთ წამსაც არ შემზნება, არც დაფიქრებულა, რომ შეიძლებოდა იმ დროს ძე მგელს ბუნებამ წაესწრო. მიწაზე გაწეა, სიახბქვეშ მუხნობდა. ლეკვები ქუშში ჩასხა და ბინაზე, ფარებში წაიყვანა.

ცვირის საძებნელად წასული მწყემსები დაბრუნებულიყვნენ. ფეხმინგრეული დედაცხვარი ეპოვით. ხევში გადაჩხილყოი.

ბიჭმა მამას ლეკვები უწენა.

- ნამდვილად მგლის ლეკვები არიან, ოღონდ ობლები. ვინმე დედას მოუკლავდა, - თქვა მამამ. ბიჭს გაუკვირდა, საიდან იცისო.

- შენ რა იცი?

- მშვირები არიან, ნახე. მუცლები უჭმელიისაგან როგორ გალუსტეათი, ფეხზე ვერ დგებიან. დედა აძლენ ხანს უჭუთოდ არ მიატოვებდა.

ბიჭმა ჯამით რძე მოუტანა ლეკვებს. ერთს ცხვირი შიგ ჩააფივინა. ლეკვმა რძის სუნით რომ იყრა, სვლეუბა დაუნწო. ფაწიწილმა იმ ორ ლეკვსაც ჩააფივინა ცხვირი რძეში. სამივე კარგა ხანს სვლეუბდა ძროხის თბილ, გაყრიელ რძეს. მუცლები დებურათ, მაგრამ მანინც არ შეეძობდნენ, ისევ ხარბად ეტრებოდნენ.

- ბეგრს ნუ აჭმევ, - გააფრთხილა მამამ ბიჭი. - მშვირს მღობა ადვილად არ ეკივება, ცოლნი არიან, მუცელი ასტკივლებათ.

ბიჭმა ლეკვებს ჯამი ააყალბა. ქულში ჩასხა. გამძდარია, პატარა ნადირები ერთმანეთს მიუხუტნენ და დაიძინეს.

საბათიო მგლის ლეკვები იერიდან სოფელში წამოვიყანა და სანდალას უჩვენა. პოდა, იმან გადარია, ჯილდოს მოცვემნო, თორემ აქ რა უნდაოდა. ლეკვებს ვინმეს ანიჭებდა.

სათამა რეაჯერ ჩამოჰკრა.

- კიდევ ერთი საათი, - შექუწხდა ფაწიწილი. ფეხზე ღვოძით მუხლები დაეკლავა. ხის კიბე სველი რომ არ ყოფილიყო, ჩამოჯდებოდა. ცოტა შედავით რომ ეგრწნო, ჩაყურებდა. ქული მუხლის თავზე დაიფო და შიგ ჩაიხებდა. ლეკვებს თბილად ეძინათ.

მონაკავშირიან ვილაც კაცი მოეღა.

გაგრძელება შემდეგ

რუხი ლაბადა ეცვა. თავზე უღწერთო, ლურჯი შლამა ჩამოეფხატა. ჯერ ადრეაო. თავისთვის ჩაიღაბარაკა და ბიჭს ზემოდან გადმოიხედა. ქუდში ლუკვებს მოკრა თვალს.

- ეგ რა არის?
- ლუკვები!
- რის ლუკვეებია?
- მგლის!
- მართლა? მანეენე ერთი! - კაცი ბიჭთან ახლოს მივიდა, ჩამიხუხლა და მსუქანი თეთრი თითებით ქუდს პირი უფრო გაუვანებრა, რომ ლუკვები კარგად შეეთვლიერებინა. - შენ დაიჭირე?

- დიას!
- სად?
- იგრის სიახლოვებში!
- სიახლოვებში რა არის?
- ადგილს ვეძახებ, ერთმანეთზე მივრილი კლდის ნამსხვრევებია.

- შენ რა იცი, რომ მგლის ლუკვეებია?

- გუშანით მივხვდი, მერე მამამაც მითხრა.

- ბუნადიან გამოყვანიას არ გემინოდა? მუ მგელი რომ დაგცემოდა!

კაცმა წარმოიდგინა, რაც შეიძლება მომხდარიყო, მუ ალბათ ლუკმა-ლუკმა დაგლოჯდა ბიჭს, და ვრუახტულმა დაუარა.

- არც გამხსენებია, - მშვიდად თქვა ბიჭმა.

გმარწვილის სიმშველდე კაცსაც გადაეღო. ბიჭს მხრებზე ხელი წაუტყაპუნა:

- უშეშარ, მოდი ჯერ ასე დავიძახებ, რადგან შენი სახელი არ ვიცი. რა გქვია?
- მალხაზი!
- მალხაზ, ერთი ეს მითხარი, აქ ვის უცდი?

- მოწყაემირის გაღებებს ველოდები.
- ლუკვები უნდა ჩააბარო?
- დიას, ამბობენ ჯიღლის იძლევიანო.

- მართლა!

- გინდ მგელი იყოს, გინდ მგლის ლუკვა, სულ ერთია, თითოში ორმოცდაათი მანეთს მიიღებო.

კაცმა ჩაიციანა.

- უშეშარ, გვიონია, აკერე ადვილად იმეტებენ ფულს მოწყაემირის მუშაკები? - რატომ? - გაუკვირდა ბიჭს.

კაბის არ გაიღებენ. - მე ხომ ვიტყვი, რომ სიახლოვებში ვიპოვე-მეთი, - შენიშნა ბიჭმა. - თქვი რა, კაცს რაც არ უნდა, ბევრიც რომ უტყვიო, ვერ დააჯერებ. რუსულადიანმა ქუდიდან ერთი ლუკვი ფრთხილად ამოიყვანა. მარცხენა ხელის თვალზე დაისვა და მარჯვენა მოფერებით ზურგზე გადაუსვა.

- თვალები ჯერ არ აუხევიათ. თითო კვირისნაირი იქნებიან. - მამამაც... თითო კვირისნაირი... - გაიძიანა მალხაზმა.

- თუ მოწყაემირში ადვილად დაგვიჯერეს, რომ მგლის ლუკვები არიან, მაშინ ვაი ამათი ბრალი.

ბიჭს კაცს თვალბუნი შესცქეროდა. - რას უსამენ? - დახსოვანე!

მალხაზს გაოცებისაგან სახის იერი შეეცვალა. - რას ამბობ, მია?

- მამა რა გვერნა! - ზოპარეს არ გაუგზავნიან? - ვინ გითხრა?!

- ჩემმა მეზობელმა მონადირემ! - ევე, რამდენ მგელსა და მგლის ლუკვსაც ჩაიბარებენ, იმდენი ზოპარესგან რომ უგზავნონ, სად წავა საქმე, შენ თითონ დადგირდი, ზოპარეს რად უნდა ახდენი მგელი?

ბიჭი ჩაფიქრდა. - მამ აუცილებლად დახსოვანე? - მე მგონია...

უწყაემირმა მოიწინა. იმას სულაც არ უნდოდა, ვინმეს სიცოცხლე მოეხსრავა ლუკვებისათვის. რატომ? იმიტომ, რომ დაიხრებოდა და მგლებად იქცევან? მაგრამ ჯერ ხომ ისინი პატარები არიან, უშეშარი, თვალიც არ აუხევიათ.

ბიჭი ფეხზე წამოდგა. - წავალ! - სად?

- მინ. ლუკვებს წაიყვან. - შინ არა გყავდა? - წამოიძახა ბიჭის უცარი გადაწყვეტილებით გაკვირებულმა კაცმა.

- მეგონა, ზოპარეისთვის იბარებდნენ!

- შინ რაღად გინდა ეგ ლუკვები? - მამა თბილისში რომ წავა, თან გავაგან, იქნებ ზოპარეში მიიღონ. - მე რომ მომიდიო?

- თქვენა? - კი. - რად გინდათ? - ისე, ცხოველებისა და ფრინველების მოყვარული ვარ. არ წაგივითხავს წიგნები, როგორ ზრდიან და ამხანაურე-

ბენ გარეულ ცხოველებს? შენ წარმიდგინე, მგლებსაც კი. ბიჭი დღეა. ვერ გადაწყვიტო, მინ წაიყვანა ლუკვები თუ ისე მოიტყულო, როგორც ეს კაცი ურჩევდა. - ოღონდ, - განაგრძობდა ის კაცი, - იმდენს ვერ მოგცემ, რამდენსაც ვიღლები იძლევიან. თითოში თითო თუმანს გავიმეტებ, მტებს არა.

კაცმა ლუკვები ბიჭს ქუდში ჩაუსვა. ბიჭი დღეა.

- პა, უშიშარ, კაი ფასია, ზოპარეში მაგდენსაც არ მისცემენ მამაშენს. მანწვილი ლუკვებს დასცქეროდა და რადაცას ფიქრობდა. კაცი პასუხს მოუთმენლად ელოდა. ბიჭმა ძლივს ამოიღო ხმა.

- ნამდვილად გაზრდიო? - მამ, კაცო, გაზრდი, რომელია! მე ხომ, იცი, რვემი მყავს? - მან მარცხენა ხელის თითები წინ წამოსწია და მარჯვენა საჩვენებელი თითით ნეკი მიღოქვა: - მერია - ეს ერთი, მამაშენ არბოთველმა მონადირემ მარუქა. წინა ერთი თათი ხაფანისაგან აქვს გადაკენტილი. ათევე კუ მყავს. - კაცმა მორე ერთი თითი მოაღწია, იმის მერე ორი თითი ერთად მიუკუჭა: - კატაკუა და ხუთი ცალი კურდღელი...

ქაქაშა ცხენის ფლოკების ხმა გაისმა. იქვე ვიღაც ახალგაზრდა ცხენოსანი გაჩქარდა. ჩინდა, შორი გზა გამოველო. წითელი ცხენი გაოფლოდო, ორთქლი ასდიოდა და აქაყვებული პირით ლაგამსა ხრავდა.

- დიდა მშვიდობისა, ბატონო გაიონ, - გადმოსძახა ცხენოსანმა იმ კაცს.

- იორამს გაუპარჯოს! - შესძახა დიმიტად ქველმა გაიონმა ახალგაზრდას. ამ დილაადრიანად რამ მოეყვანათ აქა?

- ძმას ქორწილს ეუხდით, ხალხს ვეპატივებთ, დილით თუ არ მივაკითხებინებთ, მერე წავლენ-წამოვლენ და საძებარი გამიხდებიან. თქვენც გეპატრონები, ბატონო ექიმო, შაბათს ქორწილში. თქვენმა ექიმომამ უხეულა მარშან ჩემს ძმას. ხომ გახსოვთ, ნაბაბრებლი ტრაქტორი გადაუვარდა, მოტრებილი ფეხი თქვენ შეუნარჩუნეთ, თორემ სხვა რომ შესვედროდა, დემრთმანი, მოჭრიდა.

- ჩემ მაგიერ მიულოცე შენს ძმას. მაღლობლი ვარ მიპატრონებისათვის. თუ მოვიცალე, უთუოდ გესტუმრებთ, - დააპირდა ექიმმა.

- თუო? რას ამბობთ, ექიმო, ძალიან გავცინარდება, - იორამმა თვალი

გაგრიძელდა მე-7 გვ.

მონაკაშვირის კარს შეაგლო და განაგრძო: - ბატონო გაიოზ, აქ რა გინდათ, ნადირობის ჭია ხომ არ შეგინდათ?

- არა, ცხოველები მიყვარს. შინ ვზრდი, აქ მონადირეებს მოჰკაუთ ხოლმე. იმათგან ვყოფილობ. ხანდახან გამოვივლი და ჩავეუსაფრები. ახლა, გეონი, მგლის ლეკვებს მივაგენი.

- მართლმ? აბა სადა გვაეთ? - თვალები დააცეცა იორამმა.

- ბიჭის ქუდშია, - გაიონმა თვალით მონაკაშვირის წინ აუფლულ მალხაზზე ანიშნა.

იორამი ბიჭისკენ გადახარხარა.

- მიჩვენე, ბალო! მალხაზმა ორივე ხელი წინ გამოსწია. იორამმა მათარახის ტართი ქუდის პირი გახარა და ჩაიხედა.

- ესენი?

- ჰო, ესენი! - გაეპასუხა ექიმი. იორამმა მცოდნე კაცივით კარგახანს ათვალიერა ლეკვები. ერთ ლეკვს მათარახ ნიკაში ამოსლო, თავი აუწია და თქვა:

- საეჭვოა!

- რა არის საეჭვო, რამეს ამჩნევ?

- ფრთხილად იფიხა ექიმმა.

- ძაღლისა არ იყოს!

- არა გეონია, ბიჭს იორზე დაუჭერია. ბუნადიდან თავისი ხელით გამოუკვანია, ალლი ფაწეილი ჩანს. არ მოიტყუილებს.

იორამმა ცალკებად ჩაივინა.

- მგლის ლეკვებს ვერე აფვილად

არ იჭერენ. ბუ მგლის შიშით გამოცდილი მონადირეებიც ვერ შეგებდნენ უთიფო ბუნაბში.

- მერე რა, ამან შეგებდა, უშიშარი ბიჭია, - გაუღიმა ექიმმა მალხაზს.

იორამი მაინც თავისაზე იდგა: ძაღლისა არ იყოს.

ბიჭი გაფაციცებით ეურს უგებდა ორივეს. უცებ ცხენთან მივიდა და ლეკვებიანი ქუდი ნესტოებთან მიუტანა. მერე რაც მოხდა, კინადამ სიცოცხლის ფასად დაუჯდა იორამს: თითქოს ცხენს დრუნში კეტი ჰკრესო, თავი მაღლა აიწია, დაიჭიხინა და განზე გაფრთხა. ეს ისე მოულოდნელად მოხდა, იორამმა თავი ვეღარ შეიმადგრა, უნაგირზე შეტორმანდა და ძირს ასფალტს დაენარცხა.

ცხენი ქუჩაში გაეარდა, თქარათქურით ბურუსში გაუწინარდა.

გაიონი ძირს გაშლართულ იორამს დაეჭიდა. წამოაყენა.

- იტყინე რამე?

იორამმა მარცხენა მხარზე ხელი დაიღო.

- მაგრად დაეკარი, რა მოეღანდა იმ ტიალს?! - იფიხა და ასფალტი მოათვალიერა. მათარახ ხელიდან გაეარღწოდა. ექიმმა მაიწოდა.

- რა ვიცი, რა მოეღანდა, შენი ცხენის ზნე შენ უნდა იცოდე! - ექიმმა მხარი თითებით მოუსინჯა. - არაფერი, ცოტა დაგეფევებოდა.

იორამი ცხენის მოსაძებნად წაივია. ექიმს არც კი დამშეობებობა. აღარც ქორწილი გახსენებია, რომ ზრდილობის უკუილსათვის კიდევ ერთხელ დაეპატიჟა.

ექიმი ბიჭს მიუბრუნდა. იმას სახე გამოცოცხლებოდა, თვალები ემშკურა და უცინოდა.

- უშიშარ, არ იცი, რა მოეჭვენა იმ ცხენს?

ბიჭმა თვალი აარიდა.

- რომ ვითხრათ, არ დამძრახათ?

- რას ამბობ, აქ დასაძრახი რა არის! - ხელები ფართოდ გამალა ექიმმა.

- მგლის სუნი იყრა.

- მართლმ? - თვალები გაუდიდა ექიმს: „კი მეც ვკვირდები“.

- როგორ, რანაირად?

- ლეკვები დავასუნინე.

- დმერო ჩემო, - გულწრფელად გაიკვირა გაიონმა, - მერე, ბიჭო, შენ ეს იცოდი?

- ვიცოდი, მაშამ მასწავლა - ცხენს ძაღლის ან მგლის ლეკვები რომ მი-

უყვანო, სუნით გაარჩევს, რომელი რაო მელია, ძაღლისას თუ სუნავს, მშვიდა, მგლისას დასუნავს და გიყვებარო. ხომ ნახეთ!

- იმიტომაც დააწონინე ცხენს ლეკვები?

- მაშ რა შექნა, რომ არ მიეჯერებდა?

ექიმი ხარხარებდა. სიცლით გული რომ იჯერა, ბიჭს უთხრა:

- კარგი სიფით მანევრე, შენმა გაზრდამ. მოდი, ისევე იმ ლეკვების ბედი გადაეწვევითო. მომიყიდი თუ არა?

ბიჭმა ქუდში ჩაიხედა.

- ერთ ცალს მოგცემთ, რომელი გინდათ?

ექიმმა ყველაზე თამამ ლეკვს თითი დააღო.

- ამას გამოეტებ?

მალხაზმა დასტურის ნიშნად თავი დააქანა.

- აიფიხეთ.

ექიმმა ლეკვი ქუდიდან ფრთხილად ამოიყვანა. მარცხენა ხელით დაიჭირა, მარჯვენა დაბაღის შიგნით, უბეში ჩაიყო, და საფეულ ამოიღო.

- ახლა, როცა ვიცი, რომ ნამდვილად მგლის ლეკვაა, ოც მანეთს მოგცემ.

ბიჭმა იუარა:

- არ მინდა!

ექიმს ევონა, ეცოტავაო.

- იწებ ცოტას გაძლე? კარგი, ათს კიდევ დავუმატებ, მუტი არა მაქვს, შვილებს გეფიცები. აბა, გამომართე!

ბიჭმა უკან დაიწია.

- არა, რას ამბობთ, ძია, ისე წაიფიხეთ.

- მაჩუქე? - ფული ხელში შეაცივდა ექიმს.

- დაიას!

- უჰ, რას ამბობ, მოლაღ უფასოდ?!

- ექიმმა მუტი ვერაფერი მოახერხა, კიდევ სცადა ფაწეილისთვის როგორმე ქურთუკის ჯიბეში ფული ჩაეჭყუნა, მაგამ ვეღარ მისწვდა. ბიჭმა რამდენიმე ნაბიჯი გზისკენ გადგა. „მშვიდობით“, - თქვა და წაივია.

- მაღლოელი ვარ, ნახვამისა, უშიშარო და კეთილო ბიჭო! - მიამაძნა მუტად ნასამოვნებმა ექიმმა და მიმავალ ბიჭს მზურა გააყოლა.

ბიჭს ლეკვებიანი ქუდი მყერზე მიეკრა. მხრებში ოდნავ წახრილი ქუჩას ქვემოთ მიუყვებოდა, ნისლში წელა უწინარდებოდა.

დიდი შრომის თავზე საათმა ცხრა ჩამოჰკრა.

მაღე მონაკაშვირის გააღებდნენ.

უენი თანაზოლი

იზ სამუშია

გოგონას ამკვეყნად მოვლენამ დიდ სიხარულოან ერთად ტკივილიც მოიტანა სამუშოების ოჯახში, დედამ ისე განუტყუვა სული, რომ შვილის დაბადებით მოტანილი ბედნიერების შეგრძნება ვერც კი მოასწრო... მამამ პირმშოს დედის სახელი დაარქვა. ყოველ წელს საკუთარ დაბადების და დედის გარდაცვალების დღეს, 12 მარტს, იზს შშობლის საფლავზე იები მიაქვს... ბებიას და ბაბუას თავზე ევლებიან, სიტობსა და სიყვარულს არ აკლებენ შვილიშვილს და ისიც კარგი სწავლითა და წარმატებებით ახარებს მათ.

იზა სამუშია მესამე კლასის ფრიადოსანი მოსწავლეა, თანატოლებში გამორჩეულ გონიერ და ხალისიან გოგონას ძალიან უყვარს ცეკვა და სიმღერა, გარდა ამისა, იგი კარგად ხატავს და ლექსებსაც წერს. იზას პროფესია ახლავე აქვს არჩეული - დედასავით ექიმი უნდა გახდეს.

და-ძმა გეთიები

მერიკო (მერი) და შაკო (შალვა) გეთიები ჯვარის II საშუალო სკოლის მოსწავლეები არიან. მესამეკლასელი მერიკო ბევრს კითხულობს, მერე კლასში იყო, „გულიერის მოგზაურობა“, „მიუნპაუნენის თავგადასავალი“ და ძმები გრიშების ზღაპრები რომ წაიკითხა. მერიკო თვითონაც წერს ლექსებსა და ზღაპრებს, ბევრით და ნიჭიერ გოგონას სამომავლოდ ექიმობა აქვს გადაწყვეტილი, ჯერჯერობით კი ყველა საგანს და, მათ შორის ინგლისურსაც, გულმოდგინედ სწავლობს. ძალიან უყვარს ბუნება, ყვავილები, ყველაფერთან ერთად მერიკო ცეკვავსც დაღის.

შაკო დაზე უმცროსია, პირველ კლასში სწავლობს და ერთ-ერთი საუკეთესოა ტოლებში. ცეკვავე შაკოც დაღის, მაგრამ მისი ყველაზე დიდი გატაცება მაინც ფეხბურთია, ზეპირად იცის საქართველოს და სხვა ქვეყნების საუკეთესო გუნდებისა და ფეხბურთელების სახელები. თვითონაც ფეხბურთელობაზე ოცნებობს და ცხადია, უნდა, რომ მთელ მსოფლიოში გაითქვას სახელი.

თეონა ლურსმანაშვილი

თეონა ლურსმანაშვილი თბილისის 142-ე სკოლის VI კლასის წარჩინებული მოსწავლეა. ნიჭიერი, ბევრით და შრომისმოყვარე გოგონა, ჩინებულად უთავსებს სწავლას და ხელოვნებით, კერძოდ ქართული ცეკვების გატაცებას. თეონას სცენურ-რასთან, მუსიკალურობასთან, რიტმის საუცხოო გრძობასთან ერთად მოხდენილი გარეგნობაც უწყობს ხელს და ანსამბლ „კოლხეთში“ იგი ერთ-ერთი საუკეთესოა. შარშან გამართულ ქართული ხალხური ცეკვების რესპუბლიკურ ფესტივალზე „გაზაფხული 2003“ მან სპეციალისტებისა და მაყურებლების დიდი მოწონება დაიმსახურა

და ლაურეატის წოდებაც, მოიპოვა. წარმატება ხედა თეონას საქართველოს დამოუკიდებლობის დღისადმი მიძღვნილ რესპუბლიკურ ფესტივალზეც

თეონა ლურსმანაშვილი სიღამაშის კონკურსების მონაწილეცაა. სულ პატარა იყო, როდესაც ნაძალადევის რაიონის მოსწავლე-ახალგაზრდობის ცენტრის მიერ გამართულ სიღამაშის კონკურსზე „ფერია-2000“ ყველაზე მომხიბვლელ მონაწილედ აღიარეს და სიგელით დააჯილდოვეს.

ეჭვი არ არის, რომ მომავალში თეონა კიდევ არაერთ წარმატებას მიაღწევს სწავლაშიც და ქორეოგრაფიაშიც.

ვაგონი მიჰქრის

ერთ ეურნალში დიდი რუსი მწერლის ტოლსტოის შესახებ ასეთი სტრიქონები წაეკითხე - „ის იყო მუდმივი მგზავრი, რომელიც ცხოვრების მატარებელში იჯდა. იგი გავიდა ამ მატარებლიდან 1910 წლის ზამთრის თვეში ქ. ტულის სადგურზე“.

ერთ ზამთრის დღეს მეც ჩავეკეპი ამ მატარებელში. ციოდა. ვაგონის ფანჯრის მიღმა თოვლის ფიფქები დავხრინებდნენ. მე ხმა-მალა დავეცედი: „მე გაეჩინე, ადამიანებო! აქ ვარ!“ იმ დღიდან მატარებელში ეიფოვები და მივეჭებვარები... სად? ჩემი მომავლის შესახებ ვერა! როგორი იქნება ეს მომავალი? ისეთი, როგორსაც მე მოვიესურვებ!

ჩემს ოცნებაში მე ის ვარდისფერად მესახება. მაგრამ გზადგმა ფერების შეხამება მიხდება - დროს თავივი კორექტივები შეაქვს. ჩემზეა დამოკიდებული, რა ფერებს გამოიჩინებ მე არ მინდა, რომ მომავალში ნაცრისფერი გაჩნდეს, ვეღვები, უცოდინრობის აღმნიშვნელი თეთრი ლაქებიც გაქვს და მავი ფერიც ნაყლებად გამოვიყვით. მე ირაველი ვიყოლს, სიყვარულის ფერს ვეღვად, ვითოელი, განსორების ფერი შერევი, მათ შეხამებაში კი ენერჯის მოცემში ხარინჯისფერი გამოიყვითა.

მიფვარს ცისფერი, - შემოქმედი, აღმავლობის ფერი. ვითოელთან შეხამებაში ის მწვანეს - სიცოცხლის ფერს იძლევა.

მაქრის მატარებელი, მომავლისკენ მიმავალია.

წელიწადის რა დროა ახლა?
ფრად გადავწიე, ფანჯარაში გადავიხედე. განაფხვლის გაუშლია ფრთები. მწვანედ შემოსილან ზევი. მწვანე ფერი თანდათან მუქდება, ზაფხულის მისურვებს კი ნელ-ნელა ვაჯიფფერში გადავა. ვა-ვისფერი სიბრინის ფერია.

მაიცებს ფიქრი იმაზე, რომ ჩემი ახლანდელი ცხოვრებით, მოსწრაფებით, დაუღალავე მუშაობით მე ჩემს მომავალს ვეწნი, როგორც მატარავი ტოლზე ფერების პალიტრას. ამაში ჩაქსოვილია ცხოვრების მთელი ფილოსოფია - წარსული, აწმყო და მომავალი ერთ წრტიელშია თავმოყრილი და ნაირფერად ელვარებს. ფერები ერთმანეთს ცვლიან, აზმოიან ან პირიქით აძლიერებენ. წრტიელეების სიმრავლე კი ცხოვრების წრეში ლავდება. აირივე შერთვის სასურველი ფერი, ეცადე, რომ შენ წინაშე მუდამ შერთვის სასურველი ფერიც იყოს, არ დაეცვიანო, - წრტიელი ჯერ არ შეკრულა, მაგრამ ვაგონი მიჰქრის, მიჰქრის! და არ ჩერდება...

დენის ავალიზილი,

42-ე ფიფქა-მათემატიკური სკოლა, X კლასი.

ჩხრიკი

ოფთომსენი

მე დავიღალე, არასოდეს დაველიღვარ ასე... მე დავიღალე, ვით ფითოლი ჩამოვარდნილი... მინას გათიხებული ვწვევარ მე და ვფიქრობ წარსულზე. როგორ დამეჭებს ჩემი ჩრდილი კედელს გარეული. თავი ამტკიცავდა, ტანში მამტვრევს, მოლის სიყვდილი. ვერ მიპოვია ჩემი ჩრდილი ვხაბანული. რამეთუ მე მას ვეჭბე ისევე გულნათხრობილი. ის ახლოს არის, ჩრდილი უკვე ბოციკლანსნდილი.

შემოდგომის ზეინაეი

კედელზე გააქრეს საწყალი სურათი პენზატს გამსაკვებს შემოდგომისას, ფოთლები მღერიან, გული აქვთ ჩათხრობილი, მღერიან... ო, როგორ სევდით მღერიან. მზე აღარ ანათებს, გათავდა ყველაფერი. დათემაც მიიძინა. ბუნება მოკვდა. სადაღაც შორეული მოისმის სიმღერა, სოფელი ბურუსში ჩაწლილია. ხედავ?! მარტო სიმღერაა წერანი და თბილი, ეს ხომ დედის ნანა ათბობს სამყაროს. ახლა დავამთავრე ჩემი სათქმელი, ბუნებამ დაიძინა, ხალხი! **თიკო ბაღაშილი, 12 წლის, თბილისის 62-ე საშ. სკოლის VIII კლასის მოსწავლე.**

თამარ ფულავანიშვილი,
დაბა აბასთუმნის საშუალო სკოლა

დღეს მერცხალი შემოიჭრა...

სადაც არის, თბილი ქვეყნიდან მერცხლები მოფრინდებიან, გადმოიხავენ 8-10 ათას კილოგრამს და ნაშვლი გაზაფხულის დადგომას მოეკაზაბებიან. ეტყობა, ამ კომპარატელა ფროსნებამაც იციან, ხალხს რომ უუკვამს, ერთი მერცხალი გაზაფხულს ვერ მოივანსო და ამიტომაც მოფრინავენ ვულ-გუნდას ჩვენში გაგრცხლებული თიხივე სახეობის წარმომადგენლები - ქალაქის, სოფლის, მთისა და მებაშივე მერცხლები.

ამ სახესხეობათაგან ყველაზე ტიპური სოფლის მერცხალია, რომელიც ასე გამოიყურება: 18-20 სანტიმეტრის სიგრძის მოყვარცხილი მოყვანების ტანი, - ამ სანტიმეტრებიან 12 მაკრატელა კულე მოდის, - მოშაო თავსა და ზურგს ფოთლიანი ფეხი გადაკარავს, მყვრი და მუცელი ანა ფრისაა, ისინიხტრი ფრთები გამწოლდ მდგომარეობაში 30 სანტიმეტრს აღწევს.

ქალაქის მერცხალი ოდნე უფრო მოკლე და კლდე ნაწლებად გარეშებული აქვს, არაბაო, ამიტომაც ვერ დაფრინავს იმდენად მკვირცხლად.

მთის მერცხალი ქალაქელიხან ოდნე თუ განსხვავდება, სამაგიეროდ, მათი მებაშივე თანამომივე გამოიყურება ისე, რომ დანარჩენებისგან აშკარად გამოირჩევა - ის ამ თიხეულიან ყველაზე პატარაა და კულიც კვადრატული აქვს. სხვათა შორის მებაშიაო მერცხალი, ყველაზე მკვივე ხნით რჩება ჩვენში, იჭერცხებს დადებს, პარტყებს გამოიკავს და უკანვე მიფრინავს.

ვევლას ვინახაა, რა ლამაზად დასრიალებენ მერცხლები ცაში, მიწაზე და მდგარი, მიუშუმტებს, მოსიარულე კ არაფერი გუგოვლებთ ნანახი ის ვსაგებია. ბუნება ეს ფროსიანი მკული, მობრლიო თათებით დაუკრძალელებია და ამის გამო იგი დაახლოებით ისე დააბიჯებს, როგორც მუქმუქნადაცელი გოგონა, დღის მაძალე-კრატელა, უშადლესი პილიტობის ისეთ ფიჭურებს შეასრულებს, რომ გვაიკიცხბ. ყველაზე საოცარი კი მანაც არის, რომ მერცხალი პარშივე ფრინისას ახერხებს კვებას. იგი თვალის დახამამხამის ვლამადა კოლფობს და ზურგის, ამასთან არასდროს ვშლება, შხამიანი შერის დანა-

ხვამ ნისკარტს არასდროს გაალებს. რაც მტეს დაფრინავს მერცხალი, მით მტე კალონის ხარვეჯს და შესაბამისად მით მტე საკვებს ღებულობს.

ვიტრე მერცხალი თბილი ქვეყნიბისეც მოფრინავს, ციკუნატეხინან თაში ერთთაგად ოჯახურ ბუდეზე ფიქრი უტრიალებს, მაგრამ კერის შექმნა იმდენად დამკანცველია, რომ ვიდრე საკმის შეუდგებოლს, მერცხალს სურს ამის საჭიროებაში დარწმუნდეს. ბოლის და ბოლოს იმისთვის, ხომ არ გადმოილახ ათი ათასობით კილომეტრი, რომ პარშინ ინაგარდოს! არც დრო ითმენს, სხონის დამთავრებამდე შვილებს ფეხზე დაყენებაც ხომ უნდა მასწროს და იწყება გაზაფხულის ცაში შეგვარებული მერცხლების წველითა აღლები. ოღონდ კი სატრფობს თავი მოაწონონ და იმდენი ისრალებენ უკიდევანო სივრცეში, ისეთ წარმოუგენულ კამარას შეკარავენ, რომ საწაღეს მაძალევენ და ოჯახის შექმნამდე შეთანხმებთან. სასიყვარულე შეხვედრა ბუდის შენების ციხე-ციხელებით მოაგრდება. მერცხალი მშენებლის თანადროლი ნიუთი იმადება. მისი ბუდე ერთდროულად საცხოვრებელი ბინაც არის და ბურქიც. ის სკოლის, შინის და ნაშეის ნამცვეებისგან აშხადებს დღდაბს, რომელსაც საკუთარ ნერწებს ურებს (ასეთ დროს იგი განსაკუთრებით უხუად გამოყოფს ნერწებს). აშენებულ ბუდეში მერცხალი ჯეჯე გამზარს ბალახის ფოთის აგებს, ზეჯედან კი ბუმბულისა და თეთისის ლეობს, მაგრამ თუ მშენებლობის პროცესი ვეღა ქვესახობისათვის ერთნარიია, არქიტექტურული გადაწყვეტა ვეღა მათეანისთვის სხვადასხვაგვარია. სოფლის მერცხლები თასის ან სეფროს მეთითდის მრავალბობის ბუდეს აკებენ და სახურავის ან კარხის ქვეშ, ფანჯრის საბირეულზე, მიუწოდომულ ადგელზე ამაგრებენ მას.

ქალაქის მერცხალი უფრო დახლებიენებული ურთომიძობარია. მისი ბუდე ბურთის მოყვანლობისაა, რომელსაც ნევიდან ნახებრე აქვს. ასეთი თრული ნეგებობის ამენება ორ კვირას მანც მოითხოვს, ამასთან ზოგჯერ მთელი ეს შრომა და ძალისხმევა სულ ფუჭად ჩაიილის ხოლმე. სამიში მეტიობრ, ბედურა მოიღიან ადრენებს თვალს სამშენებლო შრომად და რიცა ბუდე უკვე მზად არის ხოლმე, შეგარდება და დასატრონება მას, მერე იქიდან იჭვტება და იმის უკვებს ვულდეფიფილი მშენებლებს. არადა, ბედურებიც და მერცხლებიც ერთი - ბელურისნაართა ოჯახის წარმომადგენლები არიან.

უბინაოდ დარჩენილი დანარალებული

მერცხლები იწყებენ ჭკვილს, თავს დასტრიალებენ დაკარგულ ბუდეს და დასახნარაოდ თანამომივებს უხმობენ, მაგრამ დამპყრობლები ყურსაც არ იბერტავავენ, ზოგჯერ აშკარა რამდენიმე დღელსაც ვრძობდნენ, მაგრამ ბედურა თავს არხრება ვრძინობს და მხოლოდდა გესლიანად იცინის. დალოლ-დაქნეული და იმედადასურული მერცხლების წველი უკან იხებს და საბოლოოდ თმობს ახალთახალ ბუდეს. მერცხლები რეალისტები არიან და ამიტომაც ურთისბიებაზე არც ფიქრობენ ხოლმე, უბრალოდ გამალებით იწყებენ ახალი ბინის შენებას. მაგრამ ტრავმა მანც მტკიენეულად აწნდება მით სულსა და გულს და ერთი ზაფხულის განძავლობით ბუდის ორჯერ დაკარავის შემდეგ ასეთ პირობებში წველი უკან ამბობს კვერცხების დადებაზე. ზოგჯერ გათავზებულმა ბედურა მშობლების არყოფნაში მიუჯარდება მერცხლის პარტყებს ბინაში, ნისკარტით სათითაოდ ზრის მათ იქიდან და თავის ცოლს თუ საცოლეს ახალი საცხოვრებელი ფართის დასაკეებლად უხმობს. ზოგი დამკვირვებელი ორწმუნება, რომ მერცხლები დარტყმამდე დარტყმითვე პასუხობენ და აგრესორს ბუდეშივე ამოგანადვენ ხოლმე. თუკაც ეს ლევერდას უფრო ჰგავს. ერთდროულად, რაც მერცხალს ბედურებისაგან თავის დასაცავად შეუძლია დააკეთოს, ეს ბუდის შესასვლელის იმ ზომამდე დაეწრობება, რომ წელგანიერი აგრესორი შიგ უნდა შექერვს.

მთის მერცხალიც იმავე მეთოდით იმენება ბუდეს, როგორითაც მისი ქალაქელი თანამომივე. იგი სეფროსებრ ბუდეს მერწავს და მუუადა ნანარალო კილებებს მანს. სულ განსხვავებულ ტექნიკას იყენებს მებაშივე მერცხალი, ის ბუდეს კი არ აშენებს, სოროს თბონის, თანაც როგორც სოროს! მებაშივე კვლავზე ადგლის შეიჭრულებს, ბრჭკალებით მონიშნავს მას, დროებით სულკლდარბო მოამზადებს და ამის მერე იწყებს დერეფნის თბონას. დედალი და მამალი ერთმანეთს ენაცვლებიან და ზოგჯერ თითქმის ორი მეტრის სიგრძის გვირბს ჭრანს. ვერარბა პატარა ხატები მოაგრდება. ამ 15-20 სანტიმეტრის სივანის მოედანზე, რომელზეც რბალი თითქმის დაეკებული, დღეს დედალი ფრინველი კვერცხებს.

ქალბატონი მერცხალი, როგორც წესი, 4-6 კვერცხს დებს. 12 დღე გაუნრძეველად ამის დედალი კვერცხებს, მთელი ეს ხანი საკუებით მას მამალი ამარავებს, მობრინდება და პარდაპირ ნისკარტში უდებს მუულებს ნანადირებს. მერე ის ბედინებრი დღევ დავება - კვერცხის ნაშუქი ტყდება

და ქვეყანას მერცხლის შთამომავლობა ეკუთვნება. თავიანთ როგორც ვეჯა ბარტყი, მერცხლის ნაშიერიც უწინაა. დედა-მერცხალი კი უმალ იწყებს ზრუნვას მათ გამოყვებაზე და მეუღლესთან ერთად დაფრინავს საზრდოს სამოენჯლად. სხვა ფრინველებიგან განსხვავებით, რომლებიც მოაოუებულ საცებს პირველვე ხანადღებულ ბარტყს უდებენ პირში, მერცხალი უფრო გონიერულად იტყუება, შეილებს ბუდეში ისე განალავებს, რომ დაღუპული ნისკარტები ვეჯას ერთ შხარის ჰქონდეს მბარუნებელი და რიგ-რიგობით, ნორმების მიხედვით აჭმევს მათ. ამ დროს მერცხალი იშვითად ცდება, ხოლო თუ რომელიმე ბარტყი იემპკებს და უღუფის განგორგობით მისალედად ადვლის გამოიცივლის, დედა უმალ აფიქსირებს ამას და დანარჩენებზე მტებს არამც და არამც არ მისცემს.

ორი-სამი კვირის შემდეგ, როცა ბარტყებს საკუთარ ფრთებზე დაგრინობა შეუძლიათ, მშობლები მათ აღზრდა-წარინის იწყებენ, დამოუკიდებლობას აჩვენებენ. სამისოდ კი ისინი მალზე ეფეტტურ გვას მმართავენ: მათთვის საცებს ადარ ეხიდებიან. შიმშილით შექუებულობას მზარდი მერცხლები ბედავენ და მშობლიურ ბუდეს ტოვებენ. სადამის მიუღო რიგები ერთად იფრის თავს, ცოტა ხანში კი ამკარა ხდება, რომ შეიღირეა სულისთვის ეს ბუდე პატარაა და ბოლოს და ბოლოს მშობლები თავიანთ იცილებენ უკვე კარგა მორიტბულ შეილებს. სასულიან გატყუებული ვმარეილი მერცხლები იტყუ მორი-ახლოს ტრიალებენ, ძირითად სატელე-გრაფო მათეულგებზე ეწეობიან, ცოტა ხანში კი ისინი საესებით დამოუკიდებლები ხდებიან და მშობლები ადარც ახსენდებათ. ეს უკანასკნელი იფლისში ისევ დებენ კვერტხებს. მერცხლის ბუდე საგაფხულო კეპინეი არ არის, ეს მტყაციელ ნაშენი ნაგებობაა და თუმცა ხროვაგებით ეკვაბტურ პირამიდებს ვერ შეეცილება, რამდენიმე თობას მაინც უძლებს. ორიენტაციის მექანიზმის წყალობით მომავალ განაფხულებ მერცხალი ადვილად აგნებს თავის ბუდეს. თუ გინდათ ამაში დარწმუნდეთ, შეებით მერცხალს თათზე ფერადი ძაფი და მომავალ წელს საამოენებით ნახათ, რომ იგი უწინდელ ბუდეს დაუბრუნდება. მერცხალი მარტო სახლის კი არა, მეუღლის ერთგულიც არის.

მერცხალს მტერი არა ჰყავს. სინკარეა და პილოტყის ჩვევების წყალობით იგი ადვილად უსხლტება მტყაცებელ ფრინველებს და მხოლოდ ძალიან იშვითად ხდება შეკარანის მსხვერპლი. თუმცა მერცხლებს კატები, ვირთხები და კვერნები ემტყებიან, კულმკრატელების მიერ საგულდაგულოდ ნაშენები ბუდე-ბუდეკრებში კვერც ისინი აღწევენ. ვეჯაზე დიდი ბედნიერება კი მერცხლებისთვის მაინც ის არის, რომ მათზე აღამიანი არ ნადირბას...

ფრანგული წყაროების მიხედვით მოამზადა სილონისა ზაქალიშვილმა.

ვინ რამდენს ცოცხლობს

100-150+	100	63330
		117+
50-100+	90	ბარბაკანი 40-100
	80	70
77+		
	70	50-100
ბაბინა 50-70		
50-60	80	ბანანი 100-150
		70
	50	50 7
	ბაბინა 50-70	ბაბინა 50-70
30-45	40	
55-70	50	30-35
20-30	20-25	
10-27		
10-15	12-20	
		12-25
	ბაბინა 1-40	საბითი
ბელუზა 2-3 1030		

ერთ სკოლაში ორი მასწავლებელი ერთი ოჯახიდან

დღო გოგოლაშვილი დღესაც ღიმილით იხსენებს, როგორ გაუმხელია ერთ-ერთ მის პირველკლასელ მოსწავლეს დედასთვის, - რომ გაეიზრდები, დღოდ მასწავლებელი ცოლად უნდა შეეერთო. ეს რომ გაუგია, ქალბატონ დოდოს აღერსით უთქვამს ბიჭუნასთვის შენ რომ დიდი გაიზრდები, მე უკვე მოხუცი ვიქნები. გასცებულ ბიჭს კი უპასუხია, ვე კი არ მიფიქრია, მასწავლებელი, თუ თქვენ როდისმე დაბერდებითო...

ერთ გოგონას კი ისე ჰყვარება თავისი პირველი მასწავლებელი, რომ საფიქრალიც გასჩენია. როცა დღოდ მასწავლებელი ჩასიძებია და მოწყენის მიზნში უკითხავს, ეკას საიდუმლო გაუნღვია: „მე მინდა, რომ ჩემი დედა იფოთ, მაგრამ დედას ამას ვერ ვეტყვი, რადგან ისიც ძალიან მიყვარს და ეწყენებაო...“

ასეთ სიყვარულსა და ნდობას პატარები ყველას როდი უცხადებენ. ისინი შეუცდომლად ხელებიან და გრძნობენ, ვინ არის მათთან ურთიერთობისას გულწრფელი, ვის შესტკივა მათზე გული, ვის ემტება მათთვის უშურველად გულის სითბო, სიყვით, სიყვარული. ასეთ რჩეულთა რიცხვს მიაკუთვნებს მათ იმთავითვე დღოდ მასწავლებელიც. 28 წელია დღოდ გო-

ღვამი საქმის სიყვარული და ერთგულება მეხმარება, თითოეულ ბავშვს საკუთარი გულის კარი აქვს, ამ კარის გასაღებად კი შესაფერისი გასაღები უნდა მოიძებნოს. ბავშვებისადმი თბილი, მეგობრული, კეთილი დამოკიდებულება მეხმარება ამ გასაღების მოძებნაში. ამ საიდუმლოს ქალბატონმა დოდომ საკუთარი ქალიშვილი ეკაც აზიარა, რომელმაც დედის პროფესია აირჩია და სულხან-საბა ორბელიანის სახელობის პე-

დაგოგიური უნივერსიტეტის დაწყებითი განათლების, პედაგოგიისა და მეთოდის ფაკულტეტის დამთავრების შემდეგ იმავე 24-ე საშუალო სკოლაში დაიწყო მუშაობა, დედის მხარდამხარ.

ეკა გოგოლაშვილი: სკოლაში 19 წლის ასაკიდან ემუშაობა, უკვე 10 წელია პედაგოგიური სტაჟი მაქვს. გავაცვილე ორი ოთხწლიანი გამოშვება, წელს კი, მეორე ოთხწლიანი გამოშვების ბოლო წელია.

ჩემთვის პედაგოგობა ძალიან ბევრს ნიშნავს, შეიძლება ითქვას, რომ ეს ჩემთვის მთელი ცხოვრებაა, ბავშვობისდროინდელი ოცნების ასრულებაა.

სიყვარული, სიყვით, საინოება, რწმენა, მეგობრობა, ურთიერთობატივისცემა, ურთიერთგაგება, ცოდნის წყურვილი - აი, რა მკაცრად ჩემს ალსაზრდელებთან. უზომოდ ბედნიერი ვარ, რადგან ცხოვრებაში ჩემი ადგილი ნაპოვნი მაქვს, ხალისით და სიყვარულით ვმსახურები ჩემს საქმეს. დიდი მადლობა ჩემს დედას - დოდო გოგოლაშვილს, რომელმაც ჩამინერგა ეს უზომო სიყვარული.

24-ე სკოლა (დირექტორი ქალბატონი ლია იოსელიანი) ერთ-ერთი საუკეთესოა ქალაქში, ეს კი მისი გამგრძე, შეხმატბილებული პედაგოგიური კოლექტივის დაძმასურებაა, მშობლიური სკოლის საერთო წარმატებებში საკუთარი წვლილი კოლეგა დედა-მეუღლეს - დოდო და ეკა გოგოლაშვილებსაც შეაქვთ.

გოლაშვილი დაწყებითი კლასების მოსწავლეებისა და მათი მშობლების, კოლეგების სიყვარულსა და პატივისცემას იძის.

- არ დამეწყებია ის დღე, პირველად რომ შევდეგი ფეხი თბილისის 24-ე საშუალო სკოლაში. ისეთი პედაგოგების გვერდით დაეწყე მუშაობა, როგორებიც იყვნენ და არიან აწ განსვენებული თინა ლაბაშვილი, მერი რაზმაძე, ნანა ბუნრაშვილი, ნათელა კობერიძე, იზო კუზინაძე და სხვები - იგონებს დღოდ მასწავლებელი. - დღე - დღეს მისდევს, თაობა თაობას ცვლის, მოდინა გოგო-ბიჭები, იზრდებიან და მიდიან, მიდიან და თან მივაგებთ ჩვენი სულისა და გულის სითბო, ჩვენი ღოცვა... ძალიან ძალე მიუხვდი, რომ მასწავლებლობა მხოლოდ პროფესია კი არ არის, არამედ უფიქრული მოვალეობაა, იგი ტვირთია და ამ ტვირთის ზი-

ირაკლი ციციშვილი

ხელოვნებაში ციციშვილის დოქტორი

ჯერ კიდევ იმ პერიოდში, როდესაც ბევრი ევკლიზისა და ადმოსკლდისის სხვა დესპოტების კულტურა განვითარებას განაგრძობდა, საბერძნეთის ტერიტორიაზე და გვივის ზღვის კუნძულზე შეიქმნა სრულიად ორიგინალური, რამდენიმე ზღაპრული ხელოვნება. ძვ. წ. III ათასწლეულის ბოლოსა და II ათასწლეულის შუა წლებამდე ამ ე.წ. ეგვიპტის კულტურის ცენტრი კუნძულზე კრეტა იყო, ცოტა მოგვიანებით კი, — საბერძნეთის ტერიტორიაზე — ქალაქი მენი. კრეტამ შეივარდნა განაწიონული სასახლეები ქონოსისა და ფენოსისში, თავისი რთული გეგმარებით, განუმეორებელი არქიტექტურული ფორმებითა და ცხოველხატული კედლების მხატვრობით, მაყვანა — შესანიშნავი გუმბათოვანი აკლამა — ე.წ. „ატროსის საფარში“, ქალაქის შესასვლელი, რომლის ზედა ნაწილს თავზე მოთავსებულია ფილალიმების გამოსახულება, და სასახლის სახეში დარბაზები, რომელთა შორის გამოიყოფა დიდი მეგარონი. სწორედ კრეტასა და განსაკუთრებით მაყენში, ჩაისახა ბერძნული არქიტექტურის უმაჯაურესი ელემენტები.

თუ დავხედავთ მსოფლიოს რუკას, დავინახავთ, რა მცირე ტერიტორიაა ეკავა საბერძნეთის: ბალკანეთის ნახევარკუნძულის სამხრეთი ნაწილი, ეგვიპტის ზღვის კუნძულები და მცირე აზიის სანაპიროს ვიწრო ზოლი. სწორედ ამ პატარა სამყაროში შეიქმნა უძველესი, ბრწყინვალე კულტურა, რომელსაც დღესაც, 2500 წლის შემდეგ, არ დაუკარგავს დიდება და ძალა.

ძველი წელთაღრიცხვის I ათასწლეულის დასაწყისში პატარაქალაქურ-გვაროვნული ურთიერთობის დაშლამ და მონათმფლობელების წარმოშობამ ხელი შეუწყო ხელოსნობისა და ვაჭრობის განვითარებას. საწარმოო ძალთა განსაკუთრებული სწრაფი განვითარება ძვ. წ. VII-IV საუკუნეებს ემთხვევა. ამ დროს საბერძნეთის გეონომიური და პოლიტიკური ცენტრები იყო ქალაქ-სახელმწიფოები — პოლისები. ძველი საბერძნეთის საზოგადოებრივი წყობილება, გაცილებით უკანონო და დემოკრატიული ხასიათისა, არსებითად განსხვავდება ძველი ადმოსკლდის დესპოტიზმის წყობისაგან. მისი ხელოვნება ემყარე-

ძველი საბერძნეთის არქიტექტურა

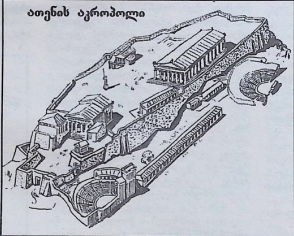
ბოდა მსოფლმშედველობას, რომელიც ადონებს ჩვენებლები, მოუვლავ ადამიანს, მის უნარსა და დისკუსას, თავისუფალი და აბსტრაქტი, სრულყოფილი ადამიანის დირხება.

ძველი საბერძნეთის არქიტექტურაში არჩევენ სამ ძირითად პერიოდს.

პირველ, არქაულ პერიოდში (ძვ.წ. VIII-VI სს) მთავრდება მონათმფლობელური პოლისების შექმნა, იქმნება აგრეთვე ბერძნული ორდერები და ტაძრების თუ საზოგადოებრივი შენობების უძველესი სახეები.

მეორე, კლასიკურ პერიოდში (ძვ. წ. V-IV სს), რომელიც დაკავშირებულია სპარტისა და კარიაგუნზე გამარჯვებთან და ტექვისი ცვიონობრ ადამოსკლდისთან, შე-

ათენის აკროპოლი

იქნა ათენის ბრწყინვალე ანსამბლები, რომელ აყვავებას მიაღწია საბინაო და სატაძრო არქიტექტურამ.

ესააწყობილი, ელინისტური პერიოდი (ძვ. წ. IV საუკუნის მეორე ნახევარი — II) და დაკავშირებულია პოლისების რღვევასთან და ალექსანდრე მაკედონელის იმპერიათთან, რომლის დაშლის შემდეგ ადგილებდა ახალი ელინისტური სახელმწიფოები.

ბერძნული არქიტექტურის უძველესი ტიპია საცხოვრებელი სახლი — მეგარონი. იგი სწორკუთხედიანი ფორმის ოთახია, რომელსაც ვიწრო მხრიდან ახლავს შევილი კედლები (ანტიები), რომელთა შორის ორი სვეტია. ანალოგიური ტიპის უმარტრევის ტაძარს ანტიებიანი ტაძარი ეწოდება. ტაძრის წინ ოთხი სვეტის დადგმით იქმნებოდა უფრო რთული ტაძარი — პროსტილი, ან ამფიპროსტილი, ორივე მხრიდან სვეტებით. შემდგომში ნაბიჯი იყო პერიპატერიონი,

— ტაძარი, რომელსაც სვეტებს ირგვლივ შემოუყვება. დორიული სვეტნარი ბერძნული არქიტექტურის ერთ-ერთი ძირითად მხატვრული ხერხი განხლებია. იგი ტაძარს თუ სხვა შენობას ანიჭებდა სიმშვეუქეს, მტკვებლებს და გარემო სივრცისთან მხედველობისათა თუ სივრცითი კავშირს.

სვეტნარის არქიტექტურული ფორმის დამუშავების მხნით ბერძნებმა შექმნეს ელემენტების წყობა ანუ სისტემა, რომელსაც ორდერი ეწოდება. თავდაპირველად გარკვეულხედი იყო ორი სახის ორდერი — დორიული და იონური.

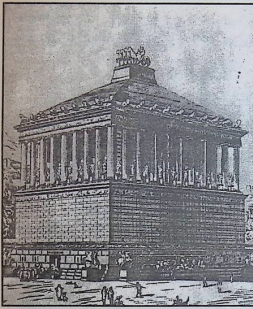
დორიული ორდერი ფორმათა დრმად განბრებული სისტემაა, სადაც მხატვრულად მტკვეული ფორმები შემქმნლითა კონსტრუქციული სისტემის შემოქმედებითი გახარების შედეგად. დორიული ორდერის სვეტი უფროდ ვერხნობა სტოლბადს (ტაძრის საფუძველს), უპასიოდ. იგი თანდათანობით ვიწროვდება ზემოთგან და შუა წლებზე ონდა ამობურცულია. სვეტის დეორი დასერილია დარბებით — კანელურებით, რაც აუღწის მის ფორმას და ქნის შუქჩრდილის თამაშს. სვეტისთავი მრგვალი, იქმნაზნოვიანი პროფილის ფილაა — ძეგლი, მასზე მოთავსებულია მეორე კვადრატული ფილა — აბაკი, ეს უკანასკნელი სვეტიდან მასზე დაფორნიბოლ კოჭზე — არქიტრაქსზე გადადის. აქტრაკი, ფრიზი და კარინიზი ქნინა სვეტებზე მდებარე გადახურვას — ანტაბოლემენტს.

იონური ორდერი დორიულთან შედარებით ნაკლებად მონუმენტურია, სამაგიეროდ, უფრო მოხდენილია და მორთული. სვეტები უფრო ფიჭინია, მათ შორის მამდილი, უფრო დიდია. სვეტის ახლებს ბაზისი, სვეტისთავი კი ორი სიმეტრიული სამაძღური სვეტული — ვოლუტებით გვირგვინდება.

საბერძნეთში შედარებით ნაკლებად იყო გავრცელებული კორინთული ორდერი. მისი კიდევ უფრო მოხდენილი სვეტებისათვის დამახასიათებელია აკანთის (შენეხარის) სტაბილხედი ფილალებით შემოული კამიტელი.

ორდერული სისტემა ადამიანთან ბერძნული ტაძრის დავაუმირებს კიდევ ერთი დამადატურებელი საბუთია. თუ ძველი ადმოსკლდის სვეტები ძირითადად მცენარული მოტივების ვარიანტები (დორიონი, პაპირუსი, პალმა) იყო, ბერძნულ სვეტებში

გაგრძელება მე-14 გვ.

მალეკარნასის მეზოლეუმი

ადამიანების მსგავსებას ხდევინ; იორიულ სვეტს მამაკაცს ამგავსებენ; იონურს - ქალს, კორინთულს კი - ქალშვილს.

უმცლესი დორიული პერიპტერონები იყო: პერას ტაძარი ოლიმპიაში (ძვ. წ. VII ს.), ხელინტის ტაძარი და პესტუმის ბაზილიკა (ძვ. წ. VI). აფიას ტაძარი კუნძულ ვიფინზე და სხვა.

ძვ. წ. V საუკუნეში, სპარსეთზე გამარჯვების შემდეგ, ათენი ბერძნული კულტურის ცენტრი ხდება. პერიკლეს დროს (ძვ. წ. 443-429წწ) მონათმფლობელურმა დემოკრატამ განსაკუთრებული პირობები შექმნა ფერწერის, ქანდაკებისა და არქიტექტურის განვითარებისათვის. იწყება ბერძნული ხელოვნების კლასიკური პერიოდი. საზოგადოებრივი ცხოვრების განვითარებამ ხელი შეუწყო შერბაობა ახალი ტიპების შექმნას. ეს ტიპებია: პრიტანეუმი-პილისის სამშართელო, ბულეტერიუმი - საზოგადოებრივი კრებებისა და საბჭოს სხდომების შენობა, თეატრები, საკონცერტო დარბაზები, სტენდები, გიმნასიონები, პალესტრები (საწაწალებები), მემორიალური ძეგლები და სხვ. საბოლოოდ ჩამოყალიბდა რთული ტაძრის ტიპი. ამასთანავე, ვრცელდება იონური ორდერი, რომელიც IV ს. პილისის გაბატონდა ბერძნულ არქიტექტურაში. ქალაქთა დავებმარებაში უზინდება რეგულარული სისტემა. ქალაქის მოედნები განწყინებულა, მორთულა ქანდაკებითა და შადრეულები. ქალაქს ქვის მილებს საშუალებით აწვდიან წყალს. მოწოდებით იყო საცხოვრებელი კვარტალების კანალიზაცია. ამ პერიოდის ბერძნული სახლი სადგომთა ჯგუფითა, განლაგებულია მცირე ნომის დია ენოს ორგულიც. ენოს ჩრდილოეთის მხარეს მოთავსებული იყო ლოჯია, რომელიც ოთახებს შიშს სხივებისაგან იცავდა. შესასვლელთან ახლოს მდებარეობს საწინაო სადგომი - ანდრონი, საცხოვრებელი ოთახებს; აბანანა და სამზარეულო კი შენობის სიღრმეშია. ასე შეიქმნა ე.წ.

პერიპტერიული სახლი, სადაც კომპოზიციის ცენტრი მოზრდილი, სვეტები შემოფარებული იქნა.

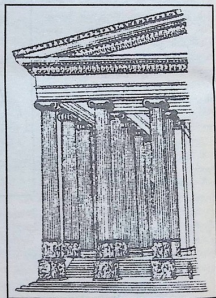
ამ პერიოდში შეიქმნა ბრწყინვალე დორიული ტაძრები: ზეგის ტაძარი ოლიმპიაში (ძვ. წ. 468-460 წწ). პოსეიდონის ტაძარი პესტუმში (VI).

მაგრამ კლასიკური პერიოდის ძეგლთა განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ანსამბლი უცილობლად არის ათენის აკროპოლისი, რომელიც ათენის დაწინაურების პერიოდში მთელი საბერძნეთის პოლიტეკური და საზოგადოებრივი ცენტრი იყო. ქალაქის ცენტრში, მაღალ ბორცვე, აგებული იყო შესანიშნავი ძეგლები: პართენონი (447-432 წწ), პროპილეონი (437-433 წწ), ნეეს ტაძარი (450-431 წწ) და ერეკთეონი (420-407 წწ).

ფოველწლიურად ათენის აკროპოლისსენ მემკარტობდა საწინაო პროპილეონი. ოთხ სართულზე ერთსულ კო განსაკუთრებული ზეიმიმ წყობიდა ე.წ. პანათენების მსვლელობა. მსვლელობა იწყებოდა კრამეოსიდან, ათენის განაპირა უბნიდან, შიშს ამოსვლასთან დადებოდა. მასში მონაწილეობდნენ ქალაქის მმართველი, მოკავშირე სახელმწიფოთა წარმომადგენლები, მეჯობრებებში გამარჯვებულნი. ნელა მიდიდა ეტლები, მათ მივებდნენ ცხენისანი ვაჭაკები, ულამაშეს ქალწულებს მასქინდით მიდგროდი ჰეპლისი - საიოსსამხიდა ქალღმერთ ათინასაიოსი. პროცესია მიმართობოდა ადონისავლეთისკენ - შიშს შესასველდე, ეიწრო ბოლიყო ადიოდა აკროპოლისის ბორცვეზე, და პარევილი, რაც აჩრებდა მას და აიკრობდა ყურადღებას, იყო საწინაო შესასვლელი - არქიტექტორ მსესიკლეს მიერ აგებული პროპილეონი. გვერდებიდან კვლავებით შემოფარული მცაცრი დორიული სვეტებით ორნავ გაცოცხლებულია შუაში დავენებული იონური სვეტებით. ვველავერს საწინაო იერი ატეს. მარჯვნივე, კლდის შვერილზე დვას გამარჯვების ქალღმერთის - ნიკეის ტაძარი. ეს პატარა ტაძარი განსაკუთრებულად ნატიფი და მოხდენილია. იონური ორდერის პორტეკი, ფაქმაზ დამუშავებული ფორმი, - ბერძენთა და სპარსელთა ბრძოლების ასსხველი პარელიფიცი, წარუშვლელ შთაბეჭდილებას ახდენს და მშვენიერად იყიბებთა ლურჯი ცა ფორზე.

პროპილეონის გავლის შემდეგ ადამიანის თვალწინ იშლებოდა დიდი მოედანი, რომლის შუაგულში იდგა ათენა პროპილეონის (მე-ბრძოლის) უსამრმზარი ქანდაკება, სახელგანთქმული ფიდავასის მიერ შექმნილი. მარჯვნივ დვას აკროპოლისის შთაიკარი და საცუქეთოს ტაძარი - პართენონი. სურთომბოდერების - იქტინოსისა და კალყარტეს მიერ აგებული ეს ტაძარი პროპილეონის დორის მიმართ კუთხით არის მიქცული. ამის წყვლობით იგი მაყურებლის თვალწინ მთელი თავისი მოცულობით იშლებოდა. ტაძრის სრულ აღმასის ისიც უწყობს ხელს, რომ ტაძარში შესასვლელად პრიცილის ორგული უნდა შემოევილი და

დამტკბარიყო მისი სრულიყოფილი შთაბეჭებით. პართენონი მარტო ბერძნული არქიტექტურის გვირგვინი როდია, იგი მსოფლიოს სურთომბოდერების ერთ-ერთი უბრწყინვალესი ნაწარმოებაც არის; პართენონი დვას აკროპოლისის ვველავნე შემადლებულ ადგილს და გაბატონებულია მთელ ანსამბლში. მისი განსაკუთრებული მხატვრული ხარისხი დაფუძნებულია ორდერული სისტემის დრმა გააზრებაზე და ბრწყინვალე პროპორციებზე. სხვა დორიულ ტაძრებთან შედარებით პართენონის სვეტები გაცოცხლებით მსუბუქია, მათში შინაგანი ძალა და ადამიანური აფრთხილება. პენტელეონის თითონი მარმარილო სვეტები და მთელი ტაძარი რადიკ უწყველი, წინდა კრისტალის შთაბეჭდილებას ახდენს. გვერებთან, იგი სურთომბოდერების მიერ კი არ არის აგებული, არამედ თითონ ადმოდენდა ბერძნულ მიწიდანო. ასეთი შთაბეჭდილება იქმნება მთლიადი სახების გომეორიული სისუხისაგან გადხარათა წყვლობით. პართენონის სვეტები ორნავ გადხარიადა შერბობის კვლავებით შეიქმნა, კუთხური სვეტები ერთმანეთთან მიდროვდ დვას, ვიდრე შუაში. სვეტებს შორის მანხილი არის თანხარი. სვეტები ზემოთენ ვიწროდვება, მაგრამ შუაგულში ორნავ გასქელებულია, თითოები არქიტრავის სიმძიმის გამო დავიწოვლათა. პარიონზრბული სახსებც არ არის ზუსტი, ფსადვების შუა ნაწილში ისინი ორნავ

არტემიდის ტაძარი ეფესოში

ამდლებულია. როგორც ხედავთ, აქ არის ზუსტად განკარგობისა და ბრწყინვალე შეგრძინების შერწყმა.

შეიქმნა ტაძრის ცვლა ორ ნაწილად არის გაყოფილი. ერთი ნაწილი განმეულონისათვის იყო განკუთვნილი; მეორე, მთავარ ნაწილში, შესასვლელის პირდაპირ იდგა ფიდავასის მიერ ოქროს და სპილის მულისაგან გაცეიფებული ათინას ქანდაკება. ფიდავასვე კუთვინის ძეგლის ფსადია სქუ

გაგრძელება მე-15 გვ.

დღეტურად სამკლავო. ორივე ფასადის ფორტიფიკაციულ მოთავსებულ იყო რუსული კომპონიცი: აღმოსავლეთისაზე – ათინის დაბადა, ხოლო დასავლეთისაზე – ათინის დაბადა მოსთავსებული იყო ბატონობისა-თი. ფრანგის მეთაურებზე მოთავსებული იყო რელიეფური მათილიაგური სკელები, ხოლო საკუთრივ ტაძრის კედლის ზემო ნაწილში დაყოფილი იყო მთლიანი სკულპტურული ფრანგი, რომელიც პანაინების მსგავსად ასახავდა.

პართიის მთავრადიორ მხარეს დგას მეორე მნიშვნელოვანი ტაძარი – ეფესო-თი, მისი აღნაგობა უცნაურია ბერძნული არქიტექტურისათვის. ტაძრის განლაგება რელიეფის ორი დონეზე, მთლიანობა და-ნაწევრება და სამი მხრიდან განსხვავებული იონური პორტიკების არსებობა ქინდა მე-ტველ კონტრასტს პართიონთან. ძველის კომპოზიცია, მისი დახვეწილი ორნამენტა-ცია, სხვადასხვა ფრის მარმარილოს ფე-რა თანაში შეტანე ცხოველბატლება. გან-საკუთრებით საოცარია მისი სამხრეთის პორტიკი, სადაც სვეტების ნაცვლად არტ-ბაგეტები ვერდნობა ქაიშვილების (კრე-მა) ნაკვეთს. ეფესოთის ფს კარატი-ფები ინარჩუნებენ ცოცხალ ადამიანს მთელ მომხიბვლელობას, ისინი მსებუქად ზიდავენ თავის ტვირთს. სხეული ცალ ფეხს ვერდნობა, გამჭვრავლ ტანისამისში ჩანს ნაში სხეული. მაგამა, ამასთან, ისინი სვეტებზეც უსეგავებთან. სამოსლის ნა-ოჭები კანკლურების გამოხიბვლია. სხე-ულშივე ვლინდება სიმკაცრე და თავსეკე-ობა. აქ მნიშვნელო არქიტექტურულ-ფუნ-ქციურისა და სახეით მნიშვნელობათა შო-რის სრული წინასწრობა.

აქროპოლისის ანსამბლი მრავალფერო-ვანი ცოცხელი ძველების პარმონული წინასწრობისა და შინაგანი ერთიანობის შესანიშნავი მაგალითია.

ამ პერიოდის შემორჩადურ ნაგებობათა შორის აღსანიშნავია ლიზიარტეს პატარა ძველი, მომედრალი ბიჭების გუნდის გამა-რუკების აღსანიშნავად მ.წ. 334 წელს აგე-ბული. ექვსი კორინთული სვეტით შემუღი ეს ცოცხლადი ფორმის ნაგებობა მო-ხელნილი ფორმებითა და სილამაშით გამო-ირჩევა.

აქროპოლისის კალთაზე შემონახულია დიონისეს თეატრის ნანგრევები, უდიდესი თეატრი (დიამეტრი 115 მ) დაცულია ეპი-დარში (ძვ. წ. IV ს.). ჩვეულებრივ ბე-რძნული თეატრი ბორცვის კალთაზე შე-ნდება; აქ იქმნებოდა თეატრონი – კო-ნცენტრალად განლაგებული მაყურებე-თა ადგილები. ცენტრში წრიული ფო-რმის ბაქანი-ორკესტრი იყო. მის უკან კი – შენობა, რომელსაც სკენე ეწოდებოდა. სხე-ქცული ღია აქვემ მომინარებოდა და მაყურებლის თეატრის შესანიშნავი ხედი ილევებოდა.

ამავე პერიოდში აშენდა დიდი სტიდი-ონები (200x50 მ) ათენში, ოლიმპიაში, ეპი-დარში.

ბერძნული პოლისები მაკედონელია მო-ნარქიას დაექვემდებარა. ალექსანდრე მაკე-

დონელმა შექმნა ერცელი იმპერია შავი ზღვიდან ინდოეთამდე და შუა აზიიდან კავკასიამდე ბერძენი კოლონიზაციური გა-ეშვრენ აღმოსავლეთისაყენ და დაიწყო მხელაშუა ზღვისა და შავი ზღვის სანა-პიროების ქალაქების მშენებლობა. ამ პერი-ოდში აშენდა ან განახლდა: პრინა, მი-ლოთი, სმირნა, ალექსანდრე, პერგამონი და სხვ. ქალაქმშენებლობაში ვითარდება პირობების დაგეგმვების რეგულარული სისტემა. ქალაქის დაგეგმვების საფუ-ძელს შეადგენს ორი ძირითადი ღერძი, რომელსაც ემკვდებარება ქუჩების ქსელი. ელინისტური ქალაქის დამახასიათებლ ნი-შემს წარმოადგენს ქალაქი პრინა. იგი მდებარეობს მაღალი მთის კალთაზე, ძველი აქროპოლისით. მას ახასიათებს ქუჩების სწორეუბოთიანი ბადა, რომელთა შორის გამოიყოფა ორი მთავარი ქუჩა. მათ გადა-კვეთაზე მოთავსებულია საზოგადოებრივი ცენტრი, მოედანი – აგორა, სამი მხრიდან მოშენებული სტოეითა და ღუმეებით. მო-ედანთან დაჯერფებულია ქალაქის მთავარი შენობები: ეკლესიატერიუმი (სახალხო კრე-ბის სხდომათა დარბაზი), პრიტანეუმი და სხვ. აგორის ჩრდილოეთით მთის კალთაზე, თეატრი მდებარეობდა, ხოლო სამხრეთით – საბრტული ნაგებობანი. როგორც ჩანს, ელასვეური პერიოდისაგან განსხვავებით, ქალაქის ცენტრს სატაპრო ანსამბლი კი არ წარმოადგენდა, არამედ საზოგადოებრივი ცენტრი. ამ მხრეე საყურადღებოა ქალაქი პერგამონი, სადაც მრავალბორცვიანი შე-ნობები ცხოველბატლებაა განლაგებული ორთულ რელიეფზე. განსაკუთრებით აღსანი-შნავია ზევისი განიშეულ საკუროხეგობი, დღურიებისა და გეგანტების ბერძლის ანსამბლი უარმამარი გორღოეთი.

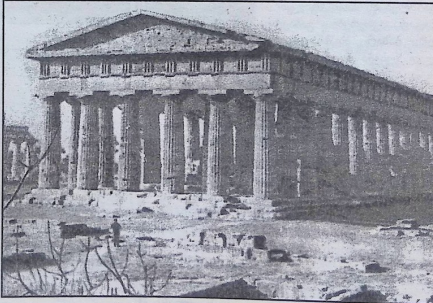
ელინისტურ ხელოვნებაში ვლინდება ბერძნული ფორმებისა და კომპოზიციური ხერხების შერწყმა დაკვირობილი ქვეყნების ადგილობრივი მხატვრული ტრადიციებით.

ეს თვალსაჩინოდ ჩანს პალეარნისის მავტოლევების (ძვ. წ. 353 წწ) კომპოზიცი-აში. ორსართულიანი გლეე პოსტამენტზე დადგმულია ორნორ პერიპატერიონი, მაღალი სვეტებით, სადაც სვეტებს შორის ქანა-კებება დადგმული. შენობა მთავრდებს სა-ფეხურისებრი პირამიდი, რომელსაც აგეო-რავებნება მუყე მავტოლისა და მისი შე-ტლისი – არტემისისა ქანდეკებები.

ტრადიციული პერიპატერიონის გვერდით ჩნდება უარმამარი ტაძრები. ვეფსში შე-ნდება პრიტიმდის ახალი ტაძარი. აქ ელ-საური პარტიკის ისხადევე ივლება გრა-დნიშნულობით, სიმღვრიით და ფორმათა დაზნებოთი. 19-მეტრიანი სვეტების ბაზი-სები მართულია გორღოეთეებით. ასეთივე სიმღვრიითა და ზედამეტრ დატვირთული-ობით ხასიათდება IV საუკუნის მეორე ტა-ძარი – დიდმიონი მილოთში.

ელინისტური პერიოდის არქიტექტურა, ისევე, როგორც საერთოდ ბერძნული ქუ-ლტურა, ცაცლებოთი ორთული და მრავა-ღვერეოვანი ხდება. ხელოვნებაში ვითა-რდება ინდივიდუალობი, სისხდავისა და მოწუნებურების ფორმები და დამუშავე-ბის სიმღვრიე.

ძველი საბერძნეთის მეგეიდერობას დიდი და პრიგრესული გავენმა პირნდა მსოფლიოს არქიტექტურის შემდგომ განვი-თარბაზე. მან არა მარტო შექმნა შენო-ბათა მრავალი და გრღოლიად ახალი ტიპი, არამედ იგი წვეტდა არქიტექტურულ ამო-კანებს საზოგადოებრივი წესობილებისა და ზალხის მოზოფიენილებათა შესაბამისად, ბე-რძნული ხურმომომადვარი შესანიშნავად ფლავტინე ბუნებათან არქიტექტურის შე-საბების ორულ ხელოვნებას, მათ არქიტე-ქტურისა და ქანდეკების პარმონულ შე-რწყმას მაღალეს და ისეთი ნაწარმოებები შექმნეს, რომლებიც გოეკლეოს გააკე-რვებს და უდიდესი აღტაცებით შეიპყრობს ადამიანს.

ბოსფიონის ტაძარი პეტრეში

უცსცი

მოსწონხსი

უცსცი

ამ კითხვაზე პასუხის მისაღებად თითოეულმა თქვენგანმა უნდა გამოხატოს თავისი დამოკიდებულება ტესტში მოცემული ყოველი მოსაზრებისადმი. თანხმობის შემთხვევაში თითოეული პუნქტის გასწვრივ პლუსი „+“ დაუსწერე, უარყოფითი პასუხის შემთხვევაში – მინუსი „-“.

1. მე უნდა მახსოვდეს, რომ მთელი დღის განმავლობაში გარეუწყვეტლივ მათვალეხენ ისინი, ვისთანაც ვარ ხოლმე, ვისთანაც ურთიერთობა მაქვს.

2. აღამიანს საკმაოდ განეთარებუი უნდა პქონდეს დამოუკიდებლობის გრძნობა, იმისათვის, რათა მეგობრებთან თავისი ჰობის შესახებ ილაპარაკოს, მიუხედავად იმისა, იზიარებენ თუ არა ისინი მის გატაცებას.

3. ყველაზე ჭვიანურია, მაშინაც შეგეძლოს ღირსების შენარჩუნება, როცა ეს შეუძლებელი ჩანს.

4. თუ აღამიანი სხვის მეტყველებაში შეცდომებს ამჩნევს, აუცილებლად უნდა გაუსწოროს.

5. იმისათვის, რომ უცნობ აღამიანზე შთაბეჭდილება მოახდინო, ენაბაზიელი, მიმიზღველი და ხალისიანი უნა იყო.

6. თუ სხვა აღამიანი გაგაცნეს, შენ კი მისი სახელი ვერ გაიგონე, უნდა ჩაეკითხო.

7. დარწმუნებული ხარ, რომ იმიტომ გეცემენ პატივს, რომ სხვებს შენი დაცინვის, გამასხარაუების ნებას არ აძლევი.

8. სულ ფრთხილად უნდა იყო, რათა სხვებმა არ დაგციონონ.

თუ ახა ადამიანებს?

9. თუ გონებამახვილ, ბრწყინვალე აღამიანთან გაქვს ურთიერთობა, უმჯობესია, არ გაეკვიზრო. ასეთს პატივი უნდა მიაგო და ლაპარაკს გამოეთიშო.

10. აღამიანი ყოველთვის უნდა ცდილობდეს, რომ მისი საქციელი შეესატყვისებოდეს იმ საზოგადოების განწყობილებას, რომელშიც იგი იმყოფება.

11. ყოველთვის უნდა ეხმარებოდე მეგობრებს, იმიტომ, რომ შეიძლება დადგეს დრო, როცა შენ ძალიან დაგჭირდება მათი დახმარება.

12. მიანცდამინც ხშირად ნუ გაუწევ საშასურს სხვებს, იმიტომ რომ საბოლოო ჯამში ცოტა ვინმე თუ დაგფასებს ღირსეულად.

13. უმჯობესია, სხვები იფუნენ შენზე დამოკიდებული, ვიდრე შენ – სხვებზე.

14. ნამდვილი მეგობარი ყოველთვის ეხმარება მეგობრებს.

15. აღამიანი ხაზგასმით უნდა წარმოაჩენდეს თავის საუკეთესო თვისებებს, რათა სხვებმა მისი ღირსეულად დაფასება შეძლონ.

16. თუ საზოგადოებაში ყვებიან ანეკდოტს, რომელიც შენ მოსმენილი გაქვს, უნდა შეაწყვეტინო.

17. თუ საზოგადოებაში ყვებიან ანეკდოტს, რომელიც შენ მოსმენილი გაქვს, იმდენი ზრდილობა უნდა გამოიჩინო, რომ გულიანად გაიცინო.

18. თუ მეგობართან დაგპატიჟეს, შენ კი კინონი ან სხვა-

გან წასვლა გირჩევნია, უნდა თქვა, რომ თავი გტკივა ან სხვა ახსნა უნდა მოიმძებრო, ხოლო ნამდვილი მიზეზი უნდა დაძალი.

19. ნამდვილი მეგობარი მოითხოვს, რომ მისი მეგობრები ყოველთვის მისთვის სასიყვლო უნდა იქცეოდნენ.

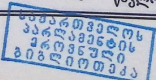
20. აღამიანი ჯიუტად და დაჟინებით არ უნდა იცავდეს თავის შეხედულებებს, მაშინაც კი თუ ვინმე საწინააღმდეგო აზრისაა.

ახლა კი ქულები დააჯამე. ყოველი სწორი პასუხისთვის 5 ქულა დაიწერე. სწორი, პლუსიანი პასუხებია: 6, 13, 14, 10.

მინუსით ფასდება 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 15, 16, 17, 18, 19 პასუხები.

დააჯამე ყველა სწორი პასუხისთვის მიღებული ქულა. 85-100 ქულა – შესანიშნავი შედეგია და ეს იმას ნიშნავს, რომ ძალიან ბევრს უყვარხარ. 75-85 ქულა – კარგი შედეგია და მაშასადამე, ურთიერთობაში ხასიათონო, მომიხბვლელი და სიმპათიური ხარ, თუმცა ზოგჯერ გეშლება ხოლმე. 60-75 ქულა დამაკმაყოფილებელი შედეგია და იმაზე მეტყველებს, რომ სხვებთან ურთიერთობაში საკუთარ ღირსებას კი ინარჩუნებ, მაგრამ თანამოსაუბრის ღირსებისა, რა მოგასხნოთ. 0-60 ქულა აშკარად ცუდი შედეგია, ერთ საქებად სიტყვასაც კი არ იმსახურებ. მაგრამ ყველაფერი წინ გაქვს, შენ ჯერ კიდევ შეგიძლია აღამიანებთან ურთიერთობა ისწავლო.

23272

ADC იხვალთ ბავშვთა სხივითვის ნიშნავს

სტუდია ADC მზარდების სასწავლო-საინფორმაციო სტუდიაა. აქ ორმოცდად ბავშვი ეუფლება ფუნქციონირების, დრამატურების, მსახიობის ოსტატობის, რეჟისურის და კომპიუტერის. სტუდია აღდგურულია თანამედროვე ვიდეოტექნიკით, სასწავლო და სამონტაჟო კომპიუტერებით, რომლებიც ჩართულია ინტერნეტსკელებში. ეს ახლა.

ველეფერი ეს ასე დაიწყო: 1995 წ. ქალბატონი მაია ბიბილეთიშვილი თავის თანამოაზრეებთან ერთად აუფუნებს არასამთავრობო ორგანიზაცია „ინეპლიდი ბავშვი, ოჯახი, საზოგადოება“-ს. ეს პირველი მძიმეობა ორგანიზაცია საქართველოში, რომელიც იწყებს ბავშვებზე ზრახვას. ორგანიზაციის მიზანია დაეხმაროს უნარშემდგომ ბავშვებს, რათა მათ საზოგადოებაში ინტეგრირება შეძლონ. ამ ბავშვების სრული თეთრგვლიანობისათვის უპირველეს ყოვლისა აუცილებელი იყო არაფორმალური განათლების პროგრამებში, გონებრივ საშუალებებში ჩართვა. ორგანიზაციის მესვეურებმა ციკლდნენ, რომ პრობლემები შეექმნებოდათ, რადგან მართა სურვილი და ერთუბანში საქმის წარმატებულად წარსამართავად იმ გამარტვდა, საჭირო იყო პროფესიული განათლება და გამოცდილება, რომელიც მათ არ გააჩნდათ. სამედიცინო, პრობლემმა მალევე მოგვარდა, ორგანიზაციის მრავალმა ფონდმა თუ არასამთავრობო ორგანიზაციამ გააწოდა დახმარების ხელი, ესენია: ფონდი - „სორისონტი“, სორისის ფონდი, „ექსელი“ და სხვა. თანამშრომლებს უტარებდნენ ტრენინგებს, ბევრი მათგანი გაიგზავნა სტაჟირებაზე საზღვარგარეთ, მონაწილეობდა გაცვლით პროგრამებში. სწორედ ერთ-ერთი ასეთი გაცვლითი პროგრამის დროს აშშ-ში მათ ნახეს საბავშვო სტუდია, რომელიც ძალიან მოეწონათ და გაუჩნდათ სურვილი ანალოგიური სტუდია საქართველოში შეექმნათ.

1999 წელს იაპონიის საელჩოს დახმარებით საქართველოში ასეთი სტუდია იქმნება და მას ADC-ს არქივენი (ASSOCIATION FOR DISAUED CHILDREN ინგლისურ ბავშვთა ასოციაცია).

სტუდიის მუშაობის დაწყების პირველივე ეტაპზე აღმოჩნდა, რომ უნარშემდგომ ბავშვებზე არანაკლები დახმარება სჭირდებოდათ ჯანდასავლურ ბავშვებსაც. ენაიდან სტუდიაში სწავლების საცდითაა განსხვავდება ჩვეულებრივი სასკოლო პროცესისაგან, ფრადისანთა გარდა, სტუდიის სკოლაში ნაკლებად წარჩინებულმა მოსწავლეებმაც მოკითხეს.

მთელად იმის შესახებ, თუ როგორ მუშაობენ სტუდიელები. ყოველი სემესტრის ბოლოს მსმენელები თვითონ ქმნიან სასტუდო თუ ვიდეოდადგმებს პლაგეგმების ხელმძღვანელობით. სტუდია გაუტოს ბავშვთა ფონდის ინიციატივით შექმნილი მონაზარე ფუნქციონირება საერთაშორისო ქსელში არის ჩართული, რაც უფრო საინტერესოს ხდის მის საქმიანობას.

დაიდ სიხარული მოუტანა სტუდიის მოსწავლე-მასწავლებლებს გამარჯვებამ გავრცობა ბავშვთა ფონდის მიერ გამოცხადებულ კონკურსში - „ბავშვთა საერთაშორისო ტელეკურსანლობის სტივის დღე“. მონაზარდებმა მოახადეს ტელეგავცემა, რომელიც პირველი არხის ვიდეო გადაცემა გამარჯვებულ ტელესიუვეტში გამოქვეყნდა იყო ლტოლვილ, უნარშემდგომ და მუსაფარ ბავშვთა პრობლემები.

შრომის, განმრთვების და სოციალური დაცვის სამინისტროს დაფინანსებით მომხდლა გერმანეთში ციკლი (12 გადაცემა). სტუდიის მოსწავლეებმა გააშუქეს ქვეყანაში არსებული უნარშემდგომ ბავშვთა პრობლემები. სტუდიელთა მიერ შექმნილი დოკუმენტური ფილმი „ერთი დღე დღეფონებთან“ ახახავს მუსაფარ ბავშვების სტურობას დღეფონებში. საქველმოქმედო აქცია ჩატარდა გავრცობა ბავშვთა ფონდის ვიდეო „ხმა მკითხ ბავშვებს“.

ანერბაბავშვებმა ორგანიზაციამ „მოზაიკული იმედი“ unifeim-ის (გავრთინებული ერების განვითარების ფონდი ქალითვის) ფინანსური ხელშეწყობით განაზოცილა პროექტი, რომელიც თეთლისწინებდა ერთწუთიანი ვიდეოგვლემებისა და საგვთო სტატეიების კონკურსის ჩატარებას თემზე - „საბავშვობისა და მშვიობის“. ამ ორგანიზაციის unifeim -თან შეთანხმების საფუძველზე მთელ ამთერეკასიის რეგიონში უნდა მოეხმნა პარტნიორი ორგანიზაციები და ეს კონკურსი სამივე ქვეყანაში ჩატარებინა. საქართველოში ასეთი ორგანიზაცია სწორედ ADC აღმოჩნდა. გაერთიანებული ერების განვითარების ფონდი ქალითვის“ უკვე კარგად იცნობდა ამ სტუდიას. იგი იყო საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ სოციალურად დაუცველი ბავშვების დასახმარებლად საქართველოში დაარსებული ერთადერთი სტუდია. სტუდიის ხელმძღვანელმა წარადგინა პროექტი, თუ როგორ უნდა ჩატარებულიყო ეს კონკურსი საქართველოში. პროექტი მოწონებული იქნა და სტუდია ADC-მ საქართველოს განათლების სამინისტროსთან ერთად გამოაცხადა კონკურსი, რომელიც მონაწილეობის მიღება შეუძლია 12-დან 22 წლამდე ასაკის ნებისმიერ ახალგაზრდას.

საყოველთაო ნაშრომებს შორის შეირჩა 20 საუკეთესო საბავშვო სტატეია და 10 ერთწუთიანი ვიდეოფილმი, რომელიც წარდგენილი იქნა პოლანდიაში ერთწუთიანი ვიდეოფილმების ფესტივალზე, 20 საუკეთესო საბავშვო სტატეია კი გამოცხადდა. უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ 10 საუკეთესო ვიდეოფილმი საქველმოქმედო დაიარეულ სცენარების მიხედვით გადაღებული 42 ფილმიდან შეირჩა. კონკურსანტებს კონსულტაციებს უწევდა სამი უნივერსიტეტი რევიზორი, რომელიც მართლაც უდიდესი დახმარება გაუწიეს ბავშვებს, ესენი არიან: რადიო სოლომონ-შვილი, ზვიად ლხანაძე და სანდრო კაპანაძე.

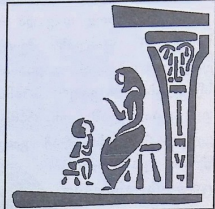
საქართველოში შექმნილი ნაშუქებიდან გამარჯვებულმა ცნეს საქართველო, „როგო“ აუტ. ანა იასუშვილი, „მძიმი“ აუტ. სოფო დაუშვილი, „ბიჭების დღიში“ აუტ. რეზო გარყანიძე. და ზუთი სტატეია (აუტორები: მარი გრემიკაშვილი, გოგა მასუტა, რეზო, ნინო ნაყოლაძე, ანა ზუბუკოვა, ნინო მჭვარტიანი) გამარჯვებულია დაჯილდოების ცერემონიალს, რომელიც გამართა სასტუმრო „თბილისი-მერიტუმში“, ესწრებოდნენ ბავშვთა საქონებზე მომუშავე არასამთავრობო ორგანიზაციების, საერთაშორისო ორგანიზაციების, პრესის, აღმასრულებელი, საკანონმდებლო ხელისუფლების წარმომადგენლები, სასაზოო დაუცველი.

სტუდიის კიდევ უამრავი სამომავლო გეგმა აქვს. ამგვარ მინიარბობს მოვლარეებმა რადიოსადგურებთან, რათა მომხადდეს რადიოგავცემა - „ბავშვები - ბავშვებისათვის“. აგრეთვე იგეგმება ყოველდღიური ტელეგავცემითა ციკლის მომზადება.

ნიკოლოზ უზნარაშვილი

რაცოდ ვამბობთ ასე?

სიტყვის კონა

ამოფანინება - მობეზრება, გულის აცრუება, და-
ვიწყება. ეს გამოთქმა იმ შემთხვევაში იხმარება, როდესაც
ადამიანს ახალშემოსული მწვანელივით ვინმე ან რა-
მე მოსწონს, მერე კი წამგადასული მწვანელივით მობე-
ზრდება, მასზე გულს აიყრის და თავს მიანებებს ანუ მო-
მწვანინლებს.

მონარეკლეობა - მოსპობა, ძირიან-ფესვიანად მო-
გლეჯა. მონარეკლეობა პირდაპირი გაგებით ნიშნავს ნარი-
სა და ეკლის ძირფესვიანად ამოგლეჯვას, ნიადაგის გა-
წმენდას. ხატოვნად კი მონარეკლეობა ვინმეს ან რაიმეს
გაწვევტას, ჩამოცილებას, დათრგუნვას დედამიწის პირი-
დან ალგვას ნიშნავს.

მოძართულე - კარგი მოუბარი, მეტყველი.

მოშავება (მოშავდა, წაშავდა) - წვალება, გაჭირვება.
იხმარება წყრომისა თუ გავჯავრების შემთხვევაში. როდესაც
გავჯავრებული კაცი მეორეს უბრძანებს - აქ მოშა-
ვდიო, იგულისხმება, რომ ვისაც მოსვლას ან მოშავებას
უბრძანებენ, ღირსი არ არის სხვა ადამიანივით დადი-
ოდეს.

მრულე კაცი - ყალბი, ეშმაკი, ჭეშმარიტების და-
მთრგუნველი.

ხელმრულე - ქურდი, მპარავი.

ხელის გადაში გადატყვობა - საქმის გაფუჭება,
მტრის წინაშე უძლურად დარჩენა. ხმალი მტერზე მისა-
სვლელი და იმავე დროს მტრის მოსაგერიებელი იარაღი
იყო და როცა ფხიანი, მჭრელი და მიფელი იყო, კარგი
მეომრის ხელში თავის დანიშნულებას პირნათლად ასრუ-
ლებდა. მაგრამ თუ ხმალი გადატყვდა და ისიც ვადაში,
ტარის ძირთან, რაც უნდა შეუპოვარი ყოფილიყო ხმლის
პატრონი, ხმლით შეიარაღებულ მტერს ვერაფერს და-
აკლებდა და იძულებული იქნებოდა, ბრძოლაზე ხელი
აუღო და თავი დამარცხებულად ეცნო. ხატოვანი თქმა -
ხმლის ვადაში გადატყვლობა უიარაღოდ დარჩენის, უძლუ-
რების, მტრის წინაშე ქედის მოხრის, საკუთარი სისუ-
სტის აღიარებას გამოხატავს.

ჩიტირკვია - უჭკუო, ბრიყვი.

ვანგატური - ფო-
თლიანი ფიჩხით დახუ-
რული უკვდლებო საჩრ-
დილობელი.

ვარგანა - ღამის პა-
ტარა პეპელა.

ვარღული - მარგა-
ლიტის ყელსაბამი.

ღაფი - წვიმის შე-
მდეგ მცენარეებზე დარ-
ჩენილი ცვარი.

ღველი - მოქნილი
ტყაეის მოგრძო და ვი-
წრო ანაჭკერი.

ღველჯი - ფერფლმი-
ყრილი ნაცრიანი ნაკვე-
რჩხალი.

ღვინჭა - წყლის კე-
ნჭი.

ფავატი - დედალი
ცხენი.

ფანე - სამეფო ჯო-
ხი, სეპტრა.

ხინატელი - ვარე-
ული ხილის ზოგადი სა-
ხელი.

გუდიდან აფრინამდე

კიდევ ორიოდ თვე და რუსთავის 21-ე საშუალო სკოლის მეოთხეკლასელები დაემშვიდობებიან თავიანთ პირველ მასწავლებლებს ეთერ აბრამიშვილს და ნათელა ბადალაშვილს. რამდენი რამ ისწავლეს, რამდენი რამ გაიგეს ამ ოთხი წლის განმავლობაში

ცოდნას დაწაფებულმა ამ გოგობიჭებმა.

ეთერ და ნათელა მასწავლებლების მიერ უშურველად გაცემულმა გულის სითბომ და სიყვარულმა კეთილ ნერგად იხარა მათ

გულეებში. ვინ მოთვლის რამდენი ექსკურსია, ზეიმი, კონცერტი, დღესასწაული ჩაატარეს ერთად, რამდენი სიხარული და სიამოვნება აჩუქეს ერთმანეთს. ამიტომაც

სწვდებათ ასე გული, ამიტომაც უჭირთ საყვარელ მასწავლებლებთან განშორება, თუმცა თავს იმით იმშვიდებენ, რომ სკოლის დერეფნებში მაინც შეხვდებიან მათ.

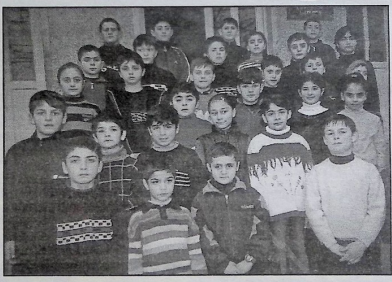
ბავშვებზე არანაკლებად სწვდებათ გული მასწავლებლებს.

- თითოეულ ბავშვში ჩემს პატარა მეგობარს ვხედავ, მთელი ეს წლები მათი სიხარულითა და ტკივილით ვცხოვრობდი და ვცხოვრობ, ბევრი რამ ვასწავლე, დავაფრთიანე, მალე დავემშვიდობები და იმედი მაქვს, რომ ყველა მათგანს გამოადგება

ის ცოდნაც, სითბოც და სიყვარულაც, საგზლად რომ ვატან - ამბობს ეთერ აბრამიშვილი.

- ძალიან მინდა მჯეროდეს, რომ სწავლების პირველ საფეხურზე შეძენილი ცოდნა და ჩვევები საფუძვლად დაედება ამ პატარების ღირსეულ პიროვნებებად ჩამოყალიბებას. - რწმენას გამოთქვამს ნათელა ბადალაშვილი.

ორივე კი იმაზე ოცნებობს, რომ ყველა მათი აღზრდილი ქვეყანას გამოადგეს, საკუთარი წვლილი შეიტანოს საქართველოს აღმშენებლობა-აღორძინების საქმეში და ყოველთვის სიკეთის გზით იაროს.

იმ საღამოსაც საღაობზე ვისხედით და ვყვებოდით ძველ ამბებსა და ახალ ჭორებს, მერე ვიღაცამ თქვა, ეს ბაღლები ჩემ ბაღს ძალიან შეუწივენიერ და, ხელში თუ ვინმე ჩამივარდა, იცოდეთ, ვისიც გინდა იყოს, ტყავს გაგაძობო.

- რა მოხდა კაცო, - გაეპასუხა საბა პაპა, - ჩემი ბაღიც მაგ დღეშია, მაგრამ ბაღლებს ხილის ჭამას როგორ დაგეგმილი? ხილს უთქვამს, პირი რომ მქონდეს, მე თვითონ შეეჭამდი ჩემ თავსო.

ამ დროს ერთმა ზინზრობა კაცმა ჩამოიარა, რომელსაც ჩვენი სოფლები უგემურს ეძახიან. გამარჯობა გვითხრა და შემოგვიერთდა: რა ამბავია, კაცებო?

აი ბაღ-ბოსტანი რომ გავგინანაგეს ბაღლებმა, იმაზე ვლაპარაკობთო, - მიუგეს.

- ეგ თქვენი იდარდეთო, - ჩაიცინა უგემურმა.

- რადა, კაცო, შენ რადა ნაკლები ბაღი გაქვს, რატომ არ გვენებაო?

- პაი, პაი, რომ ნაკლები არა მაქვს, მაგრამ... - ისევ ჩაიცინა და დიდად მოათვალიერა ხაღბი...

- მაშ რატომ არ გეშინია, ძაღლს რატომ არ აბამ ბაღში?

- ძაღლს არა, ტოროლა! ბაღიცა მაქვს და მოვლაც ვიცო.

- როგორ იცი, კაცო, გეასწავლეთ, ბაღლებისაგან რომ მოსვენება აღარა გეაქვს.

- თავი გაანძრეთ და მოიფიქრეთ, მხრებზე ტყუილად ხომ არ გაბიათ, თქვე კაი ხალხო. მე რომ არ ვიყო, რა გეშველებოდათ?

- გვითხარი, შენს იმედზე ვართ, კაცო, რაღას გეაწავლებ.

- კარგი და გეტყვი. შარშანწინა... აი, არხი რომ გამოიყვანეს ჩვენს ბოლოზე, მაშინა, ბაღსა ვრწყავდი, - დიმილით დაიწყო უგემურმა, - ჰოდა, აეგრე ვრწყავ. გავიხედე და ღობის ჭანჭანზე შემომესმა. იქვე ჩავიმალე და გავისუსე. ვხედავ, ვიღაცა ბიჭი გადმოხტა ღობიდან, გაიხედ-გამოიხედა, ვერ დამინახა და ფრთხილად გავიდა მსხალიან. მაშინ სულ მკვახე იყო ის მსხალი. მისწვდა ერთ ტოტსა, ერთი ათილდე მოწყვიტა, ჯიბეებში ჩაიღაბა და გამეცა - ღობეზე უნდა გადახტეს. აბა, ახლა თუ გაეჩატი ხარ, დაიჭირე-მეთქი, ეუთხარი ჩემს თავსა და შედ ღობეზე წაეატანე ხელი პერანგში. გადმოვა-

თრიე და ვეკითხები: ვისი ბიჭი ხარ-მეთქი? ქალაქელი ვარ. სტუმრადა ვარ ჩამოსული. ვისთან-მეთქი? არ მითხრა.

ვიფიქრე, ისეთი რა ვუყო, რომ თავის დღეში აღარ დაავიწყდეს-მეთქი. ვიფიქრე და მოვიფიქრე კიდევ.

უგემურმა ისევ შეათვალიერა ხაღბი.

- რა მოიფიქრე, კაცო?

- ყველაფერს ვიამბობთ... ჰოდა, არ მითხრა, ვისთან იყო, და მეც აღარ შევწუხებულვარ. ამოვაყვრე ვინე ჯიბეებიდან ის მკვახე მსხალი და ვკითხე, რად გინდა-მეთქი?

უნდა ვჭამოო.

აბა, მიდი და ჭამე-მეთქი!

ბიჭმა ჯერ მე შემომხედა და მერე მსხალი აიღო.

აიღო და მაშინვე ჩაჭამა. ჩაკებია, მაგრამ ვაი იმ ჩაკე-ჩასა: რეინახათ იყო ის მკვახე მსხალი. იხტიბარი არ გაიტეხა და როგორც იყო, შეჭამა ერთი ცალი. მე კიდევ მთორე მივუმარჯვე. აღარ მინდაო, იუარა, მაგრამ ცოცხალი თავით ვერ წამიხვალ, თუ არ შეჭამ-მეთქი, - იცინის უგემური. - მეტი რა უნდა ექნა, შეჭამა მთორეც. მერე მესამე მიუუმარჯვე, მერე - მეოთხე და ამასობაში სულ შევაჭამე. ეგე, ახლა წაიღე და

უგემური

ბიჭი პაპაშვილი მითხრობა მხატვარი ჯ. ჭანიშვილი

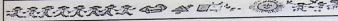
ხალაც შენი დაიკეხო, იქ ჩემიც არ დაგავიწყდეს-მეთქი.

მთორე დღეს გავიგე, თურმე იმ დამეს ისე ასტკივნოდა მუცელი, სულ წივილი-კივილით აუკლია იქა-ურობა. ის იყო და ისა, იმის შემდეგ ჩემს ბაღში აღარაფერს ვადმოპარულა.

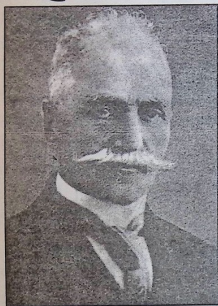
უგემურმა ამბის მოყოლა გაათავა და ისევ დიმილით მოათვალიერა ხაღბი. ხაღბის შუბლზე კი საპასუხო დიმილის ნაცვლად კოპებს წააწვდა. ისხდნენ ბერეკაცები კოპებშეკრულნი და ბრაზით სახსე თვალებით უყურებდნენ უგემურს. ის კი ადგა და წასვლის წინ ასე დაამატა:

- ა ესე უნდა ბაღ-ბოსტნის მოვლა, მაშა!

როცა წავიდა, ბერეკაცებმა თავები გააქნიეს, მართლა უგემურია ეგ დამერეგამწერალიო, მერე გაჩუმდნენ და დაშლამდე აღარ ამოუღიათ ხმა.

მძროძული ნაივალს და ნაძრობი ჰეილს

თედო სახოცია

თედო სახოცია მრავალმხრივი მოღვაწე იყო. ის იყო მთარგმნელი, ჟურნალისტი, ეთნოგრაფი, ლექსიკოგრაფი. მართალია, მას არ გაუვლია სპეციალურ ლინგვისტური ან ეთნოგრაფიული მეცნიერული სკოლა, მაგრამ, მიუხედავად ამისა, სახოციამ ჩვენში ამ დარგების განვითარებას თვალსაჩინო ამაგი დასდო. თედო სახოციას საფუძვლიანი საუნივერსიტეტო განათლება ჰქონდა მიღებული, ფენევისა და პარიზის სორბონის უნივერსიტეტებში ისმენდა ლექციებს. იგი კარგად იცნობდა საქართველოს სხვადასხვა კუთხეს და ძვირფასი მასალა შე-

აგროვა ჩვენი ეთნოგრაფიული ყოფის და დიალექტური ლექსიკის შესასწავლად.

თედო სახოცია საუკეთესო მთარგმნელი იყო. მან გადმოაქართულა რუსული და უცხოური ლიტერატურის არა ერთი და ორი ნიმუში. ცხრაასიან წლებში ცალ-ცალკე იბეჭდებოდა და მერე კი ერთ წიგნად გამოიცა მისი „მოგზაურობანი“, რომელშიც მოცემულია მე-19 საუკუნის მიწურულის გურია-აჭარა-სამურვანკანო-აფხაზეთის აღწერა. გაღაუჭარბებული შეიძლება ითქვას, რომ თ. სახოციას „მოგზაურობანი“ ნიმუშია ქართული დოკუმენტური პროზისა, აქ მხატვრული გემოვნებითა და ზომიერებით გადმოშლილია ზემოთხსენებული კუთხეების ცხოვრება, ყოფითი რეალიები, კოლორიტი, ბუნების აღწერა...

ქართული ლექსიკოლოგიის ისტორიაში თვალსაჩინო ადგილი უჭირავს თ. სახოციას კაპიტალურ სამტომიან ნაშრომს „ქართული ხატოვანი სიტყვა-თქმანი“, რომელშიც წარმოდგენილია ქართული ლექსიკის ერთ-ერთი უმდიდრესი უბანი – ფრთიანი სიტყვები და გამოთქმები, იდიომატური გამოთქმები, ქართული ფრანკოლოგიის საინტერესო მასალა.

საკანგებო ნაშრომი უძენდა თ. სახოციამ „ფეფხისტკაოსნის“ ფიგურულ სიტყვებსა და გამოთქმებს („ფეფხისტკაოსნის“ ფიგურული სიტყვანი და გამოთქმანი, 1938 წ.). ავტორის ამოუკრეფია რუსთაველის პოემიდან ისეთი ხატოვანი სიტყვა-გამოთქმები, რომლებიც გადატანითი მნიშვნელობით იხმარება და მათი პირდაპირი მნიშვნელობით გაგება შეიძლება იყოს გაუკებრობის წყარო.

თედო სახოცია ეკუთვნის ჩვენი ახლო წარსულის იმ მოღვაწეთა რიგს, რომლებიც დაუცხრომლად ზრუნავდნენ ქართული ენის სიწმინდის დასაცავად. იგი არა მხოლოდ თავისი ბრწყინვალე თარგმანებით ემსახურებოდა ქართული სალიტერატურო ენის განვითარებასა და დარეგანს, არამედ ჟურნალ-გაზეთებში აქვეყნებდა თეორიულ წერილებსაც, სადაც აღძრული იყო სალიტერატურო ენის მტკივნეული საკითხები.

ლინარდო და მინი: ბედნიერებას მიაღწევს ის, ვინც ბევრს შრომობს.

დანი დიდრი: ყველაზე ბედნიერი იგია, ვინც ყველაზე მეტ ადამიანს ანიჭებს ბედნიერებას.

პირალიტი: ბედნიერება რომ მხოლოდ ფიზიკურ მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილებას წარმოადგენდეს, მაშინ ჩვენ ბედნიერად ჩავთვლიდით ხარებს, რომლებსაც ცერცველა აქვთ საჭმელად.

ზოთი: ვინც წესად შემიღებს მისს, რომ საქმე ახრით შეამოწმოს, ხოლო ახრი საქმიო, იგი არ შეიძლება შეცდეს, და თუ მაინც შეცდება, მალე კვლავ სწორ გზაზე აღმოჩნდება.

პინფუზი: ნამდვილი შეცდომა ის შეცდომაა, რომლის გამოც სწორებაც შეუძლებელია.

სუნ-ძი: ის, ვინც, სწორად მიმითვებს ჩემს შეცდომებზე, ჩემი მსაწავლებელია. ის, ვინც სწორად აღნაშნავს ჩემს ქცევებს, ჩემი მეგობარია. ის, ვინც შეპირფერება, ჩემი მტერია.

ციცინა: ადამიანისთვის დამახასიათებელია შეცდომები, ბრევვისათვის კი საკუთარი შეცდომების დატინება.

ჩემი კლასი, ჩემი მასწავლებლები

წრსოვად რაგვიზიწყობი!

იცით, როგორ უყვართ ანაო მღებრიშვილს, გუგული ზეიდაძეს, ნინო ფალავანდიშვილს, გულიო ტყეფანიძეს, ეკა მურჯიანს, თამარ ტაბატაძეს, ზურაბ ჩინალაძეს, ეკა დარსალიას, მარიამ გორდენიანს, ალექსანდრე სამადაშვილს, ნანი ჩაფიძეს, ნინო ალავერდიაშვილს, ლევან ჯავახიძეს, რომან ნიკოლაიშვილს, თათია გაბელიას, დავით აფრიამაშვილს, გიორგი ვო-

ასე საინტერესოდ ვცხოვრობთ

საინტერესოდ ცხოვრობენ რუსთავის მე-18 საშუალო სკოლის მორეკლასელები. შორენა ბასილიას, დიანა ჯოჯუას და მარიკა მამალაძის მზრუნველობით, სიბოთი და სიყვარულით გარემოცულმა ამ გოგო-ბიჭებმა ცოდნის დაუფლების საწყის საფეხურზე ირწმუნეს, რა დიდი განძია დაცული მათ დედა ენაში. ხალისით ისწავლებს ანბანი, წერა-კითხვა. საამოვნებით აკყვინ მასწავლებლების მიერ შემოთავაზებულ თამაშის ელემენტებით გამრავალფეროვნებულ სწავლის პროცესს და უამრავი რამ გაიგეს, უამრავ საიდუმლოს

გალაძეს, მაკა გელიაშვილს, ვახტანგ ზეველიანს, გიორგი სადღობლაშვილს, გოგა ჯალიაშვილს, ბექა ჩალაძეს და რუსთავის მე-18 სკოლის დანარჩენ მეთოდულ კლასელებს თავიანთი მასწავლებლები ნინო მელიქიძე, მარინა ჭკუასელი, თეა კვიციანი და დირექტორის მოადგილე სასწავლო აღმზრდელობით დარგში იხა ჯოჯუა! ან კი როგორ არ უყვარებთ, როცა ისინი უამრავ რამეს ასწავლიან, თავს დასტრიალებენ, დაჰყავთ ექსკურსიებზე, ეხმარებიან ათასგვარი ღონისძიებების მოწყობაში. სულ მალე მეხუთე კლასში გადავლენ და

ასაღეს ფარდა. მორეკლასელები აქტიურად მონაწილეობენ ყველა სასკოლო თუ საქალაქო ღონისძიებაში, იქნება ეს დაწვევითი კლასების კვირეული, დია რესპუბლიკური გაკეთილი, კონკურსი „ზღაპრის გუდა“ დღის დღე, სკოლის სტუმრების პატივსაცემად გამართული კონცერტი, საახალწლო ზეიმი თუ სხვა. ასლა ექსკურსიებზე როგორ მიუხარიათ ხოლმე! რუსთავის მეტალურგიულ ქარხანასაც ეწვივნენ, იაღლუჯის მთაზეც ავიდნენ, იქ აღმართული ჯვარი მოიხილეს, არემის ციხეზე სხეებთან ერთად იხიემეს რუსთავის 55

საყვარელ მასწავლებლებსაც დაემშვიდობებიან, მაგრამ არასდროს დაივიწყებენ მათ, ხშირად გაიხსენებენ, როგორ იყვნენ ბოლისში, ყვარულში, საჩხერეში, დიდგორში, თბილისში. რა საინტერესო და ხალისიანი იყო კონკურსი „ცხრაკლიტული“, როგორ იმზარულეს საახალწლო საღამოზე, როგორ გაახარეს დედები დღის დღისადმი მიძღვნილ ზეიმზე.

წლისთავი, ვარიანშიც იყვნენ – იაკობ გოგებაშვილის სახლ-მუზეუმი დაათვალიერეს, პურის ქარხანასაც ესტუმრნენ, პურის ცხობის ტექნოლოგიასაც გაეცნენ და ცხელ-ცხელი პურითაც ისამოვნეს. მოსწავლეებისა და მასწავლებლების ერთობლივი გადარწმუნებით, ისინი ყოველ წელს ერთი შარტავის დაბადების დღეს ყვეაილებით შეამკობენ ამ ერთოული გვიანის ძეგლს.

პითხვა — თქვენი

მანტრურებს, მაინც რა არის სიზმარი, რატომ ვსვამთ სიზმრებს და ყველას ესიზმრება თუ არა სიზმრები?

ფარანაოვ გოდამარძიშვილი, თეორი წყარო

სიზმარს ადამიანი მხოლოდ ძილის დროს ხედავს, როდესაც დაკარგული აქვს გარე სინამდვილის აღქმის უნარი. ღრმა, უსუნბარო ძილის დროს ადამიანი მარტო აღქმის უნარს კი არ არის მოკლებული, არამედ განცდის უნარსაც — იგი ვერაფერს გრძნობს, ვერაფერს აღიქვამს, ე.ი. მისი ფსიქიკური ცხოვრება წყდება. ამის მიზეზი ის არის რომ, დიდი ტვინის ქერქი — „ფსიქიკის ორგანო“ — ღრმა ძილის დროს არ მოქმედებს, მასში შეწყვეტილია ის პროცესები (ნერვულ უჯრედებში მიმდინარე აღზნების პროცესები), რომლებიც ფსიქიკის საფუძველია. ეს უმოქმედობა აუცილებელია დიდი ტვინის ქერქის დასასვენებლად. ამიტომ არის, რომ ადამიანს აუცილებლად სჭირდება პერიოდული ძილი.

იმ შემთხვევაში, როდესაც სხვადასხვა გარემოების გამო, ძილის დროს დიდი ტვინის ქერქის ზოგიერთი ადგილი (უჯრედების ზოგიერთი ჯგუფი) გარეგანი გაღიზიანებით (ბგერებით, სინათლით, უხერხული წოლით...), ანდა რაიმე შინაგანი პროცესებით (წყურვლი, ტკივილი და ა.შ.) ამოქმედდება, აღიზნება, ადამიანს უნდად ტვინის ამ აღზნებული ადგილების შესაფერი წარმოდგენები. და, რადგან ტვინის ქერქი, როგორც მთელი ორგანო, უმოქმედობს, ე.ი. ადამიანს სძინავს და თავისი განცდების შეგნებული, კრიტიკული შეფასების უნარი არა აქვს, იგი ამ მექანიკურად აღმოცენებულ წარმოდგენებს სინამდვილედ მიიჩნევს, სანამ არ გაიღვიძებს. ეს არის მისი სიზმარი! ასეთი სახის სიზმარი შემთხვევითი, ნაწყვეტ-ნაწყვეტი წარმოდგენებისაგან შედგება და სწორად

მის შინაარსს ვერც კი ვისსომებთ ხოლმე — გაღვიძებისთანავე გვავიწყდება.

მაგრამ სიზმარს სწორად გრძობი შინაარსი, მთელი ფაბულა აქვს, ერთმანეთს გადახართული ამბებისაგან შედგება. ამ დროს ტვინის მარტო ის პუნქტი კი არ არის ამოქმედებული, რომელიც შემთხვევით გაღიზიანდა, არამედ — დაძინებული ტვინის

ჩა აჩის სიზმარი?

მთელი არეები, რაც თავის მხრივ, ადამიანის ფანტაზიის ამოქმედების შესაძლებლობას იძლევა და ეს, მძინარე, შეგნებულ აზროვნებას მოკლებული პიროვნების შეუზღუდავი ფანტაზია სწორად სრულიად შეუძლებელს და უცნაურს, ზოგჯერ კი გამოცდილებიდან, ყოველდღიურ ცხოვრებიდან აღებულ ამბებს ხატავს, რასაც ძილში მყოფი, კრიტიკის უნარს მოკლე-

ბული ადამიანი ისე განიცდის, როგორც სინამდვილეს.

რა ამოქმედებს ძილის დროს ჩვენს ფანტაზიას?

სიზმარ სიზმარს პირველ ბიძეს ფიზიკური გაღიზიანებები აძლევს. მაგალითად, მძინარე, ადამიანს სახესიან მიუტანს დანთებულ ნათის ლამა და მან სიზმარში ხანძარი ნახს. სასუფე ლამპის სიბოლოს და სინათლის მოქმედებამ მძინარის ფანტაზიას ხანძარი დაახატინა. მასსადამე, მძინარეზე სხვადასხვა გამღიზიანებლის (ბგერების, სუნის, შეხებისა და ა.შ.) შემოქმედებით ხელოვნურად იწყევენ ხოლმე სიზმარს. თუ ამ დროს ადამიანს ღრმა ძილით სძინავს, მაშინ სიზმარს ნახავს, ე.ი. მთელი ტვინის ქერქი კი არ გამოვა ძილის მდომარეობიდან, არამედ მხოლოდ ზოგიერთი, რეალურ გაღიზიანებასთან დაკავშირებული არე ამოქმედდება.

ზოგჯერ სიზმრის ე.ი. ძილში ფანტაზიის ამოქმედების მიზეზი არის რაიმე დაუკმაყოფილებელი მოთხოვნილება. ასეთ შემთხვევაში ფანტაზია ადამიანს ისეთი შინაარსის სიზმარს უხატავს, რომელმაც მოთხოვნილება უნდა დაკმაყოფილოს: მწყურვალე კაცი სიზმარში წყლის ან სხვა სასმელის დაღვევს ხედავს, ან სვამს, თუ შია — საჭმელს ხედავს, ან ჭამს და ა.შ.

ხანდახან ფანტაზია სიზმარში იმას გვიხატავს, რაც გვაღვევებს, რაც გვანტრურებს, რის რადი ან შიშიც გვაქვს, რაც გვაწუხებს. მაგალითად, გამოცდა თუ გვაქვს ჩასაბარებელი, სიზმარში შეიძლება გამოცდის ჩაბარება, ჩაჭრა ან, პირიქით, წარმატებით ჩაბარება დაგვიხატოს გამოცდის ჩაბარების განწყობით აღმოცენებულმა ფანტაზიამ...

არის შემთხვევები, როცა სიზმარში გრძობდება ის მოქმედება,

პასუხი — ჩვენი

რომელსაც დღის განმავლობაში დღახანს ვასრულებდით. მაგალითად, ადამიანი, რომელიც მთელი დღე რაიმე ტექსტს თარგმნის, სინამდვილე განაგრძობს თარგმნას; ვინც სიმინდს თონხნდა, სინამდვილე განაგრძობს ამ საქმეს და ა.შ. ასეთ შემთხვევაში მეცნიერები ამბობენ, ადამიანს „გაუფიქსირდა“, ეი ვარუშტიკოვს ან მოქმედების (თარგმნის ან თონხნის) მოწყობილობა.

ამრიგად, სინამარი არის ის წარმოდგენები, რომელიც გვიჩნდება ძილის დროს და რომელსაც ჩვენ, ძილის მდგომარეობაში ყოფნის გამო, სინამდვილე ვიძებნავ.

შეიძლება თუ არა სინამარი წინასწარმეტყველური იყოს?

ეს შეუძლებელია! სხვას რომ თავი დაეპარებოთ, მინარე ადამიანი, ფხიზელთან შედარებით უუნაროა, უშწყოა... ფხიზელ ადამიანს კი წინასწარმეტყველების უნარი არ გაჩნდება. ადამიანს წინასწარმხოლოდ იმ მოვლენების ზუსტად გათვალისწინება შეუძლია, რომელთა მიხედვით მეცნიერების მიერ არის შესწავლილი. მაგალითად, გარკვეული ასტრონომიული მოვლენა (მზის, მთვარის დახრელება და ა.შ.), მეტეოროლოგიური მოვლენა (ავდარი იქნება თუ კარგი ამინდი, ჰაერის ტემპერატურის ცვლილებები) ანდა კიდევ, რაიმე საზოგადოებრივი მოვლენა – ისტორიული კანონზომიერების საფუძველზე და სხვა. ძილის მდგომარეობაში, ცხადია, ასეთი მეცნიერული წინასწარმეტყველება შეუძლებელია.

სინამარში წინასწარ ისეთი მოვლენის ნახვა შეიძლება, რომლის საფუძველი ფიზიოლოგიურად აისახება მძინარის ორგანიზმში. მაგალითად, საქმით ვარუშტობა ადამიანს თუ ვერ იგრძნო ყელის ახალდაიწყებული ტკივილი, ან პატარა სიცხე, შეიძლება სიცხის ან ყელის ტკივილის შეგრძნების გამო ნანახ სინამარში ეჩვენოს, რომ აჟად არის და გაღვიძების შემდეგ მართლაც აჟადმყოფი

აღმოჩნდეს. ან, მაგალითად, ვისაც რეჟიმში ან ძველი იარა აქვს, შეიძლება აედრის მოახლოებისას ატმოსფეროში მომხდარი ცვლილებების გამო აღძრული ძელების ტკივილი იგრძნოს ძილში და ძეული გამოციდილების საფუძველზე, სინამარში აუღარი ნახოს, და მართლაც, რამდენიმე წნის შემდეგ გააუღრდეს...

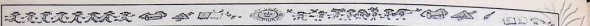
რაც შეეხება იმას, რასაც ხალხი „სინამარის ახდენას“ უწოდებს, ეს მხოლოდ შემთხვევითი დამთხვევის შედეგი შეიძლება იყოს. მაგალითად, ადამიანმა სინამარში მღერეე წყალი ან კბილის ამოღება და ა.შ. ნახა, ანდა, რომ მის ახლობელს რაღაც უბედურება დაემართა. და მართლაც, რამდენიმე წნის შემდეგ მის მახლობელს რაღაც ცუდი დაემართა – ტრანსპორტის ავარიამი მოჰყვა და სხვ. ან ორ მოვლენას შორის – სინამარში ნახსსა და სინამდვილეში მომხდარს შორის – არ შეიძლება რაიმე არსებითი კავშირი არსებობდეს: მომხდარი უბედურების მიხედვით სინამარში ნახვის დროს ჯერ არც კი არსებობდა! ეს ძალიან იშვიათი, შემთხვევითი დამთხვევაა. ადამიანები ბევრჯერ ხოლმე სინამარში ისეთ რამეს, რომლის შესაკვისც ცხოვრებაში არაფერი ხდება. ამას არაფერ აქცევს ყურადღებას და არაფერ არ იხსომებს. მაგრამ თუ ერთხელ ვინმეს მიერ სინამარში ნახვის შესატყვისი რამ სინამდვილეში მოხდება, ამას მართლ სინამარში ნახვები კი არ იხსომებს, არამედ ეს ამბავი ნათესავეებში, ნაცნობებშიც გავრცელდება ხოლმე და ზოგჯერ შეიძლება თაობიდან თაობამდე გადაედეს.

მაგრამ ორი მოვლენის დროში დამთხვევა არ არის საკმარისი, რომ მათ შორის მიხედვისა და შედეგის დამოკიდებულება ვიკვლიო-სხმით, რომ ერთი მოვლენა მეორის მიხედვად ჩავთვალოთ. ასეთი აზროვნება პირველყოფილი, კულური ადამიანისათვის და პატარა ბავშვის აზროვნებისათვის არის

დამახასიათებელი. აი, ნამდვილი მაგალითი: ორი პატარა ბავშვი საღამო ხანს ტახტზე თამაშობდა. აქვე იყო მათი პაპი. უცერად პაპამ ცხვირი დააქვინა, იმავე წამს სინალოდ ჩაქრა. ბავშვები დარწმუნებული იყვნენ და შემდეგაც კარგა ხანს უამბობდნენ თავიანთ ამხანაგებს: ჩვენს პაპა ისე მაგრა დაქვინებს ცხვირს, სინალოდ აქრობს. ჩვენთვის ეს სასაცილოა, რადგან ვიცით, რომ ცხვირი დაქვინებას არავითარი კავშირი არა აქვს ელექტროქოქსელთან. მაგრამ როდესაც ასევე დაუკავშირებელია ერთმანეთთან სინამარი და მერე სინამდვილეში მომხდარი ამბავი, ზოგი ადამიანი მათ შორის მიხედვისა და შედეგების დამოკიდებულებას ხედავს. ეს ცრუორწმუნება!

რაც შეეხება იმ ძალიან იშვიათ შემთხვევებს, როდესაც ადამიანი სინამარდ იმას ნახავს, რაც სინამდვილეში იმავე დროს მის მახლობელს ემართება (სცავილია, დაჭრა ან სხვა ამაღლებული ამბავი, ამის შესახებ მეცნიერებაში გამოყენებულია ჰაიოთეზა; შეიძლება ამ უბედურების განცდისას დამარაღებული ადამიანის ტვინში დასახული ძლიერი შთაბეჭდილება რაღაც ფიციური ტალღების მეშვეობით აღწევს მისი მახლობლის დღის შთაბეჭდილებიდან განთავისუფლებული მძინარის ტვინს, რომელიც მასზე ფიქრობს, და სათანადოდ გააღიზიანებს მას, რაც აისახება სინამარში. მაგრამ ეს ჯერჯერობით მხოლოდ დაახლოებითი ჰაიოთეზა; ასეთი ფიციური ტალღები მეცნიერებსაც ვერჯერობით ვერ აღმოუჩენია. ცნობილია, რომ ტვინის მოქმედებისას მისგან გამოიყოფა ელექტროტალღები (ბიოდე-ნები), მაგრამ ეს ტალღები ძალიან სუსტია და შორს ვერ სწვდება. მეცნიერთა უმრავლესობა ფიქრობს, რომ მომხდარი ამბავს ერთდროულად მის შესახებ სინამარში ნახვაც შემთხვევითი დამთხვევის შედეგია.

პროფესორი რეზაზ ნათაძე

თევზი, რომელიც ძივსანი იძივს

აფრიკის სახელმწიფოს - სუდანის მდინარეებში ბინადრობს საკმაოდ მოზრდილი თევზი პროტობტერი. წვიმების პერიოდში, როცა წყალსატევები წყლით ივსება, იგი დატყავს და ლაყუჭებით სუნთქავს. გვალების დროს წყალსატევები შრება; მანინ თევზი მიწაში ითხრის ბუდეს, იძივებს შიგ და ფილტვებით სუნთქავს. იციან რა ეს, მეთევზეები წვიმის ხმის მიმსგავსებულ ხმაურს სტუხენ ხოლმე. პროტობტერი იღვიძებს და ხმამაღლა წყაყყავებს. მეთევზეებსაც ეს უნდათ - მყისვე პოულობენ მათ და ბარით იღებენ მიწიდან.

კაბის ვიზიტი

არსებობს ცერწმენა: თუ შავმა კატამ წინ გადავირბინა, ხიფათი შევემთხვევო. და აი, ზოგჯერ სადამდე მიჰყავს ამ ცერწმენას ადამიანები!

ონტარიოს აეროპორტზე ის-ის იყო თვითმფრინავი მიწას მოსწყდა, რომ ბარში მოხვედრილი გალიდან შავი კატა გადმოხტა. თვითმფრინავიდან გასასვლელს რომ ეძებდა, პილოტის კაბინაში შეაღწია და ერთი ამავე ატებსა, საითიოდ ვცა ეკიპაჟის წევრებს. შავი კატის დანახვისთანავე ის რეისი გააუქმეს და მგზავრები სხვა თვითმფრინავში ჩასუსეს. საგანგებოდ გამოძახებულ პოლიციელთა რაშმს კი დაეგულა, შეუფრო და დაემშვიდებინა შფოთისათვის.

ფრთხილად, ბაყაყბია

შეიცვარიამი შემოიღეს საგზაო ნიშანი - წითელ სამკუთხედში ბაყაყი ხატია. ასეთი ნიშნები შეგხვდებათ, მაგალითად, ციურხის ახლომახლო მდებარე დაბებსა და სოფლებთან, სადაც ზოგჯერ სამოგზაუროდ მიმავალი უამრავი ბაყაყი ხტუნვა-ხტუნვით გადაადის ხოლმე ქუჩებსა და გზატკეცილებზე.

სათვალისი სოხავი

ბულგარეთის ქალაქ იამბულის გარეუბანში არის ხობხის მოსასუნებელი დიდი მუურნობა. ერთხელ აქ საინტერესო ცდა ჩატარეს: ათას ხობხის მწვანე სათვალე გაუკეთეს. ცხადია, გაინტერესებთ შედეგი: ხობხები ერთმანეთს აღარ კორტნიდნენ და ზარალიც 20 პროცენტით შემცირდა.

მთავარსარდლოზის

რაზმი

1841 წელს მეტად უცნაური ბრძოლა გაიმართა არგენტინისა და ურუგვაის საზღვაო ფლოტებს შორის. ურუგვაის ფლოტს ამერიკელი კაპიტანი ჯონ კო მეთაურობდა, არგენტინისას - ინგლისელი ადმირალი უილიამ ბრაუნი.

გახურებული ბრძოლის დროს უგრუგველთა მთავარსარდალმა შეატყო, რომ საარტილერიო ტურვის მარაგი უთავდებოდა, ის იყო უკვე ფარხმლის დაყრას აპირებდა, რომ მოახსენეს, საფლავანო სობაღლზე დიდი მარაგიაო... პოლანდური ყველისა. თანაც ყველის კვერების ყალიბი ზუსტად ემთხვეოდა ტურვის ყალიბს. ეს ყველი დიდი ხანი ეწყო იქ და ძალზე გამაგრებულიყო. კაპიტანმა კომ დაუყოვნებლივ ბრძანა, ქვეშეხები ყველის კვე-

რებით დატენული და საცდელად გაისრულიყო. მეტი არც იყო საჭირო: მოწინააღმდეგე ჯერ დაინა, მერე კი პანიკამ მოიცილა. არგენტინელებმა იფურეს, წვენ წინააღმდეგ რაღაც ახალი საიდგულო იარაღი გამოიფენესო. მთავამ მთავარსარდალმა საქმაროდ უკან დახევა ბრძანა.

ველ-კისრი იცნობა

ფირაფს არც სახელი აქვს, არც გვარი. თუ რაიმე სახელი შეარქვებ, არც მას დაიხსომებს. მაგრამ ფირაფების ერთმანეთისაგან გარჩევა მაინც საჭიროა მეცნიერული გამოკვლევისათვის, ან

ურბალოდ, მათთან ურთიერთობისათვის. მაგრამ როგორ ვინდა გააჩირო, როცა ყველა ერთმანეთს ჰგავს?

- არა, - ამტკიცებენ კენიელი ზოოლოგები, - ისინი სრულიად არ ჰგვიან ერთმანეთს, უფრო მეტიც, მიიღე აფრიკაში ვერ მონახეთ ორ ურთიერთმსგავსე ფირაფს: თითოეული მათგანის ველ-კისრის მოხატულობა ისევე განსუორებელია, როგორც ადამიანის თითების ანაბეჭდი.

ბოლო აღიღო - აღავიანი

აშშ-ს ზოოლოგებმა შეადგინეს ცხოველთა სია იმ ფურადღების მიხედვით, რასაც ისინი ქუჩაზე გადასვლისას იჩენენ. პირველ ადგილზე აღმოჩნდა ბატი, იგი თითქმის არასოდეს ყველა მანქანის ქვეშ. მორე და მესამე ადგილი დაიკავეს ღორმა და კატამ, ძალღმა და ქათამმა მეოთხე ადგილი გაიფვეს. ბოლო ადგილზე ადამიანი გამოვიდა.

კომიქსი

ახალი სმოგანდისი აგმოჩენა

მოზაზარისა და ზუნაზიგებეველის პროფესორ, კლოვიდო კაპოლას მოზაზარონისა და მის მიერ ახალი სმოგანდისი აღმოჩენის შესახებ ვიკიკოზს ცნობილი აგელი მოზაზარი როლუ გლოზგარგი. გოზაზარონი მის მიერ კაროლიის სტილით მოიხვეულ ნაზარკოვს შემოკლებული სახით და შგაზსნაგმთ, რომ „ახალი სმოგანდისი აღმოჩენის“ ნახაბუნს ავტორიკი თხავალ რ. გლოზგარგი გავლავთ.

17

ისევ ჩემმა სათამაშომ მიშეულა. „ეშმაკი კოლოფში“ ვგელა საბოგათო მოგზაურობაში თან დამატებს ზოლზე, ბერეჯერ ვუხსნივარ და ახლაც გაღამაჩინა, ახალსმოღანდიელი ველური ისე შეშინდა, რომ ზუკუკუი თმა ვაღლზე დავულა.

18

მერე ქვიშზე დავდა, ხელები მაღლა აღავრო და შუბლით 14-ჯერ შევიო მიწას, ასე ვამოხატა მან თაფის მორჩილება. ამიერიდან ის ჩემი მონა გახდა.

19

ერთთულად მეშახურებოდა, მაანაქება სიცხეში მაღმის ფოთლით მინიკებდა, საჭმელსაც ახლა ის მიშზაღებდა. მე მას უში დავარქვი.

20

უშს მწერებზე ნადრობაც ვასწავლე, ძალიან შეზმარებოდა. მისი წვალბით ბერი ახალი სახეობა აღმოვაჩინე.

21

ერთთულაც უში შხამიანი გველებითა და ხელეკებით დაზუნძულელი გამომეცხადა. გულზე შემომეფარა, მაგრამ როცა პეპლის საკერი ჩამოვართვი, შიგ იმღვნი ჩემთვის უცნობი და საინტერესო მწერი აღმოჩნდა, რომ ვველაფერი ვაპატე.

22

კუნებლის უმეტესი ნაწილი რომ დავითვალე, გადავწვიტე ახლა მისი მითიანი ნაწილი შემესწავლა. უში ჩინებული მთავსეული აღმოჩნდა და მრავალი მთეული სიმადლის აღემაშიც დამეზმარა.

23

წინ ძალზე ძნელი გზა გველი. როდესაც წრებლებითა და მოსკიტებით მოფუთოფუტო ჭობები გვეკონდა გასავლელი, უშს კისერზე ვისევადი.

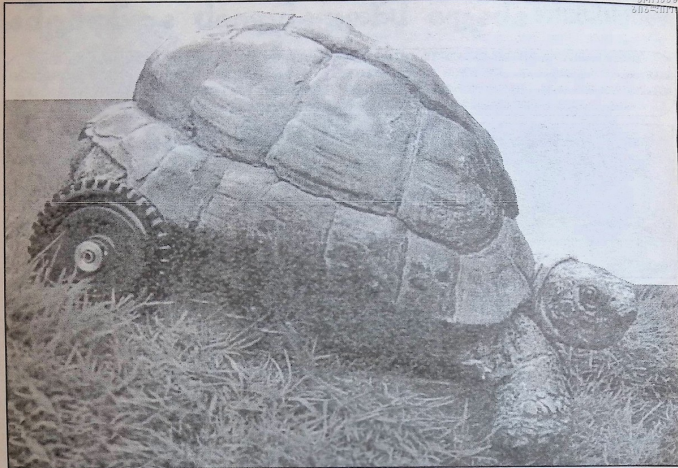
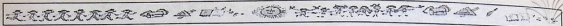
24

საკუთარ თვლებს ვერ ვუკერებდი – თვალწინ მომხიბვლელი და იმადროულად საზარელი წინარეისტორიული ლანდშაფტი ვადიშალა. თავზე ვივანტრემა ღამურებმა გადავგიფრინეს, შხამიან წვალსატევებთან კი ორო უზარმზარო ხელიყი იწვა და წვალს სეამდა.

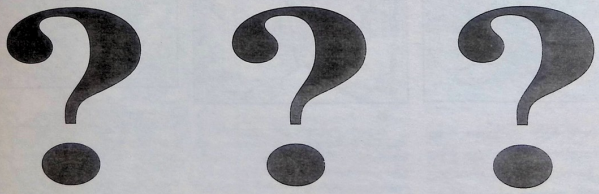

25

მთელი ღამე არ გვიძინებია, კომმარულ სიზმრებს ვეღდავით. დილით კი გზა გავეგრძელეთ. რაც უფრო შვეით მივიწვივით, ლანდშაფტი მით უფრო ენსტავესებოდა უღანოს. ფაუნა კი ჩემდა გასახარად, ზღაპრულად საინტერესო იყო. ვიდრე უში მუზლუხოს დასდედა, მე გველს ეწელი კულში...

ხმელთაშუაზღვის კუ უინკის სასწრაფო დახმარება დასჭირდა. საქმე ის არის, რომ ორმოცდაათი წლის უინკი ტრავმის შედეგად ცალი თათის გარეშე დარჩა, მოიწვინა და ჭამა აიკრძალა. კუს მდგომარეობით შეშფოთებულმა ლონგლიტის საფარი-პარკის თანამშრომლებმა მისი „გარემონტება“ გადაწყვიტეს. ადგილობრივ სათამაშოების სახელოსნოში უინკის პირდაპირ ბაკანზე დაუმაგრეს ღერძი ერთი პატარა ბორბლით. ასეთი უცნაური ოპერაციის შემდეგ კუ მწვობრში ჩადგა და მშვენივრად დადის, ის კი არა, როცა პარკში არსებული საკვებურისყენ მიეშურება, ბევრ თავის თანამომქეს უსწრებს კიდეც. უინკისათვის სათადარიგო საბურავებიც აქვთ მომარაგებული იმ შემთხვევისთვის, თუ იგი ავარიში მოვყვება და ბორბალი დაუზიანდება.

ყინოვანი სეზონი

1. ორლანდო დაიბადა 1977 წლის 13 იანვარს ინგლისში, ქალაქ კენტერბერში. პოლიუდში 20 წლისა მოხვდა.

ბდენ, რომ ვეღარ გაივლიდა, კინოში გადაღებამ ხომ ლაპარაკი შედგენი იყო. მაგრამ მე-12 დღეს გაყარჯენებიანი ორლანდო საავადმყოფოდან გამოვიდა.

5. ორლანდოს სვირინგი ელფურ ენაზე „ცხრას“ ნიშნავს. ელფური ენა ჯ.რ.რ. ტოლიენმა მოიგონა

8 თეცნობი თეაქცი ოხრანრო მრეჰმის შესახემ

- 2. მსახიობი რომ არ გამხდარიყო, ორლანდო მოქანდაკე იქნებოდა.
- 3. ორლანდო საუცხოო სპორტსმენია, ძლიერი, მარდი. ძალიან უყვარს სიორფინგი, სნო-

და თავის ტრილოგია „ბეჭდების მბრძანებელში“ აღწერა. მაინცდამაინც „ცხრა“ რატომ? იმიტომ, რომ ბეჭდების ლეგენდარულ სამშოში სწორედ ამდენი მონაწილე იყო.

6. კინოგადაღებების დროს ორლანდომ ლამის მთელი მსოფლიო შემოიარა. იყო ახალ ზელანდიაში („ბეჭდების მბრძანებელი“), სენტუინსენტის კუნძულზე („კარბის ზღვის

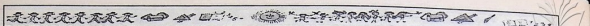
მეკობრეები“), მექსიკაში და მალტის კუნძულზე („ტროა“ ჰომეროსის „ილიადას“ მოტივებზე).

7. „ბეჭდების მბრძანებლის“ გადაღებებზე ორლანდომ მშვილდ-ისრის სროლა ისწავლა. თუმცა ზოგ სცენაში იგი უისროდ ზიდავდა ლარს, ისარს კი მერე კომპიუტერის საშუალებით უხატავდნენ.

8. რაც შეეხება თმას, ორლანდოს მიყვარდა შეკრეჭილი წაბლისფერი თმა აქვს. ელფის ქერა, წელამდე თმა კი პარიკია.

უბორდინგი, და პარაპლანით ხტომა. სამაგიეროდ ტექნიკასთან არის მწყვრალად. ორლანდოს ინტერნეტის ეშინია და მეგობრები მას „ტექნოფობს“ ეძახიან.

4. ექვსი წლის წინ ორლანდო სახურაეიდან ჩამოვარდა და ხერხემალი დაიზიანა. ექიმები შიშო-

უველო აზე უველო აზე უველო აზე

ყველაზე ახალგაზრდა მასწავლებელი 12 წლის იტალიელი ლუიჯი სოლანო იყო. ლუიჯიმ 10 წლისამ დაამთავრა სკოლა, ორი წლის შემდეგ კი კემბრიჯის უნივერსიტეტის დიპლომი მიიღო, რომელიც უმაღლეს სასწავლებელში ინგლისური ენის სწავლების უფლებას აძლევდა.

ძველებისთვის ცნობილი რიცხებიდან ყველაზე დიდი 19595500000. იგი შუმერთა ლურსმულ ტექსტებში აღმოაჩინეს. ასეთი რიცხვებით მეცნიერები დეკარტისა და ლეიბნიცის დროსაც კი არ სარგებლობდნენ. ხოლო მცნება „მილიონი“ ევროპულ მეცნიერებაში XIX საუკუნეში შემოვიდა.

ყველაზე ძველი ანბანი ხმელთაშუა ზღვის სირიული პირტის ლატაკიას სიახლოვეს წარმოებული გათხრების დროს აღმოაჩინეს. იგი 30 ასოსგან შედგებოდა.

ყველაზე პირველი მძიმე XV-XVI საუკუნეების მიჯნაზე გამოჩნდა. იგი ვენეციელმა მესტამბემ და გამოცემელმა ალდ მუნციმ შემოიღო. მანვე შემოიღო სათაურები წიგნებში.

ყველაზე ძველი გამოთვლელი მანქანა ორი ათასი წლისაა. მისი საშუალებით ჩვენს წელთაღრიცხვამდე 65 წელს ანგარიშობდნენ პლანეტების მოძრაობის გზებს. ამ გამოთვლელი მანქანის ნახვა ათენის ეროვნულ მუზეუმში შეიძლება.

ყველაზე ცოტა ასო - 15, სამოს ანბანშია. ფინურ და იტალიურ ანბანში 21-21 ნიშანია.

ყველაზე წყალმარჩხი ოკეანეა ჩრდილოეთის ყინულოვანი ოკეანე. მისი ყველაზე ღრმა ადგილები 1000-4000 მეტრია.

ყველაზე ყინვაგამძლე თევზი დალიაა. იგი ჩუკოტკასა და ალიასკაზე ცხოვრობს ისეთ წყალსაცხეებში, რომლებიც ფსკერამდე ითვისება. დალია ყინულში ჩაყინული იზამთრებს.

კვამლისგან ყველაზე სუფთა ზეცა ისლანდიის დედაქალაქ რეიკიავიკს დაჰქაფათოებს. ქალაქში საერთოდ არ არის საკვამურები. გათბობის სისტემა ქვეყანაში უხვად არსებული გეოზერების ცხელი წყლით მარაგდება.

ყველაზე შორეული გადაფრენის რეკორდი, დარგოლვის ცენტრალური ბიუროს მონაცემებით, პოლარულ მეთოვლიას კეუთენის, რომელმაც თეთრი ზღვიდან აფრენილმა ევროპისა და აფრიკის გავლით 24 000 კილომეტრი იფრინა და ავსტრალიამდე ჩააღწია.

ყველაზე მაღალი ტემპერატურა დაფიქსირდა ელ-ანბინაში (ლიბია). 1922 წლის 13 სექტემბერს აქ 57,8 გრადუსი სიცხე იყო. ყველაზე მინიმალური ტემპერატურა - 89,2 გრადუსი იყო სადგურ „კოსტოვო“ ანტარქტიდაში 1983 წლის 21 ივლისს.

ყველაზე დიდი მიწისმფრა მონხა განსუსა და შენსიში (ჩინეთი) 1556 წლს, მან 800 000 ადამიანის სიცოცხლე შეიწირა.

ყველაზე მაღალი მოქმედი ვულკანია კოტოპაზი (ეკვადორი), რომლის სიმაღლე 5896 მეტრია, დაახლოებით 400 მეტრი ჩამორჩება მას მექსიკაში მდებარე პოპოკატეპეტლის ვულკანი.

მსოფლიოში ყველაზე დიდი უდაბნოა საჰარა (ჩრდილოეთ აფრიკა). მისი ფართობი დაახლოებით 7 მილიონი კვადრატული კილომეტრია.

ყველაზე დიდი კუნძული გრენლანდიაა, მას 2 175 6000 კვადრატული კილომეტრი უკავია.

ყველაზე დიდი მდინარე სიგრიტა და წყლის აუზითაც ნილოსია, რომლის სიგრძე 6671 კილომეტრია. წყლის აუზი კი 2 870 000 კვადრატული კილომეტრია. ნილოსზე 151 კილომეტრით მოკლეა მისისიპი (მისურით), სამაგიეროდ, მისი აუზია უფრო დიდი - 3 238 000 კვადრატული კილომეტრი.

ყველაზე მაღალი ჩანჩქერია ანხელი (ვენესუელა) - 1054 მეტრი.

ყველაზე დიდ ტბად კასპის ზღვაა მიჩნეული. მისი ფართობი 371 000 კვადრატული კილომეტრია. ყველაზე დიდი სიღრმე კი - 1025 მეტრი.

ყველაზე ღრმა მღვიმეა პიერსენ-მარტენი (საფრანგეთი და ესპანეთი, პირინეის მთები) - 1332 მეტრი. ყველაზე გრძელი კი ფლინტ-მამონტოვის მღვიმეა (აშშ, კენტუკი), მისი საერთო სიგრძე 288 კილომეტრს შეადგენს.

სოციალ ვაჟი

ჯეკი და ჯო ძმები არიან. ერთხელ ჯეკმა სახლში პატარა ლეკვი მოიყვანა. ძაღლის დანახვამდე დედა ძალიან გაბრაზდა:

- ვისაც გინდა, იმას მიეცი, ოღონდ თვალით აღარ დამანახო. აჰა, შენ ექვსი პენსი, ოღონდ მოამშორე!

ჯეკმა ლეკვი წაიყვანა და ნახევარსაათში ხელცარიელი დაბრუნდა.

- რა ჰქენი, ვის მიეცი ლეკვი? - ჰკითხა დედამ.

- ჯოს, - უპასუხა ჯეკმა.

ცოლ-ქმარი ოთხი შვილითურთ თეატრიდან ბრუნდებოდა. ბავშვებმა სთხოვეს მშობლებს ტაქსით წაივადეთო. მამამ ტაქსი გააჩერა და მძღოლს ჰკითხა:

- რა დაჯდება ჰამერსმიტრამდე მგზავრობა?

- თქვენ და თქვენს მეუღლეს ორ შილინგად მიგიყვანთ, ბავშვებს კი უფასოდ.

მამამ მანქანის კარი გააღო და ბავშვებს უთხრა: - აბა, ჩახტით მანქანაში და სახლამდე გაისეირნეთ, მე და დედათქვენნი ვინაა ვამოკვალთ.

დედა: - ასეთი ცუდი სიტყვები აღარ იხმარო!

შვილი: - კი, მაგრამ, დედა, ამ სიტყვებს შექსპირი ხმარობს.

დედა: - ჰოდა, იცოდე, მაგ შექსპირთან აღარ ითამაშო!

- ეს რა ვნაწვილები გვეზრდება! - ქოთქოთებდა ბატონი ვინკლერი ტრამვაიში, - არაუთარ ვურადლებასა და თავაზიანობას არ იჩინენ, უდისციპლინონი არიან.

- რას უსაყვედურებთ ნეტავი? - გამოეპასუხა გვერდით მჯდომი მამაკაცი, - იმ ჰაბუკმა ხომ დაგიტომოთ ადგილი და მშვენიერად ზიხართ.

- მე კი, მაგრამ ჩემი ცოლი რომ ამდენი ხანია ისევ ფეხზე დგას?

- ვთქვათ, ტბაზე ცურავს შენი შვიდი იხვი და სამმა ჩაყვინთა. რამდენი დარჩებოდა? -

პეპიჩევი: - სამი გამძლარი მგელი, პატივცემული მასწავლებელი!

- როგორ მოგწონს ბაღი?

- ძალიან კარგია! მაგრამ არ მესმის, ქალიშვილები ფეხის წვერებზე რატომ ცეკვავენ, არ აჯობებდა, თავიდანვე უფრო ტანმალაღი გოგონები აერჩიათ?

- დედა, რა, პიერმა მესხიერება დაკარგა?

- რატომ გგონია?

- აბა რა, დღეს ორჯერ დაიბნა ხელ-პირი!

- დედა დედას ერთი პენი სთხოვა.

- გუშინ რომ ფული მოგეცი, რაში დახარჯე? - ჰკითხა დედამ.

- ერთ მოზოხე ქალს მივეცი.

- ვინაა? შვილო, კარგად მოქცეულხარ. აი, შენ კიდევ ერთი პენი! ახლა კი მითხარი, რატომ მიეცი იმ ქალს ფული?

- ტკბილესი ვიყიდა და...

ჰკითხა სოფლის სკოლაში მასწავლებელმა გლეხის ბიჭს.

- ჩვენ იხვები არა გვაყავს, ბატონო მასწავლებელო.

- მაშ რა გყავთ?

- ბატები.

- კარგი, ბატები იყოს!

- ბატები რომ არასოდეს ვვინათვენ?!

მასწავლებელი: - პეპიჩევი, მიპასუხე კითხვაზე. გალაში არის სამი მგელი და ამდენივე ცხვარი. სულ რამდენი ცხოველი ყოფილა გალაში?

მოსწავლეები წერდნენ საკონტროლო სამუშაოს თემაზე: „სტუმრად ბებიასთან“. ყველაზე ადრე ნაშრომი ფრანტიშეკმა ჩააბარა. მასწავლებელმა რვეული გადამალა, ფურცლებზე ოთხი სიტყვა ეწერა: „ბებია შინ არ დამხვდა“.

- დედიკო, ჩქარა, ჩქარა მიეცი ერთი მარკა! ქუჩის კუთხეში კაცი დგას და ვვირის, იმას უნდა მიეცე.

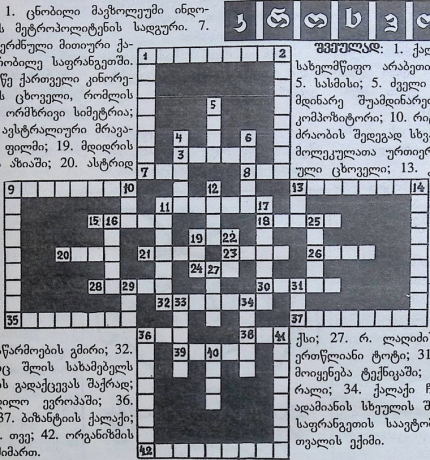
- უჰ, საწყალო! მაინც რას ვვირის?

- ნაყინი ერთი მარკა ღირსო.

ინილო - შინილო

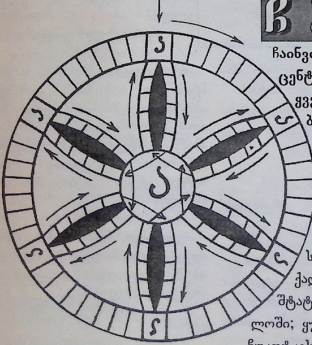
თარგუმად: 1. ცნობილი მაგზოლეუმი ინლო-ეთში; 3. თბილისის მეტროპოლიტენის სადგური. 7.

თმის საღებავი; 8. ბერძნული მითური ქალღმერთი. 9. საყრობილე საფრანგეთში. 11. რუსეთში მოღვაწე ქართველი კინორეჟისორი. 13; წყლის ცხოველი, რომლის სხეულს ახასიათებს ორმზრივი სიმეტრია; 15. პროფესია; 18. ავსტრალიური მრავალსერიანი საბავშვო ფილმი; 19. მდიდრის სინონიმი ძველ შუა აზიაში; 20. ასტრიდ ლინდგრენის ნაწარმოების მთავარი გმირი; 21. რეინანახშირბადიანი შენადნობი; 23. ქალაქი ჩრდ. ინდოეთში. 24. ნიკო ლომოურის ნაწარმოები; 26. მდინარე გერმანიაში; 28. საცობი; 30. ალ. ვაზბეგის ნაწარმოების გმირი; 32. ფერმენტი, რომელიც შლის სასამებელს და ხელს უწყობს მის გადაქცევას შაქრად; 35. კუნძული ჩრდილო ევროპაში; 36. დროის მონაკვეთი; 37. ბიზანტიის ქალაქი; 38. ხის ნაყოფი; 39. თევ; 42. ორგანიზმის შეუკვლობა სენის მიმართ.

შეშუალად: 1. ქალაქი შუა აზიაში; 2. სახელმწიფო არაბეთის ნახევარკუნძულზე; 5. სასმისი; 5. ძველი მექსიკური ტომი; 6. მდინარე შუამდინარეთში; 9. გერმანელი კომპოზიტორი; 10. რიცხვი; 11. თბური მოძრაობის შედეგად სხვადასხვა ნივთიერების მოლეკულათა ურთიერთშერევა; 12. გარეული ცხოველი; 13. კოოპერაციაში შეტანილი წილი; 14. სახელმწიფო სამხრეთ ამერიკაში; 16. გვიგისის ქალაქი; 17. საქართველოს რაიონული ცენტრი; 19. კომში ანუ? 22. ნაცვალსახელი; 25. ი. ჭავჭავაძის ლექსი; 27. რ. ლალიძის ოპერა; 29. ვაზის ერთწლიანი ტოტი; 31. თმა, რომელიც გამოიყენება ტექნიკაში; 33. ინგლისელი მწერალი; 34. ქალაქი ჩრდ. ნიგერიაში. 36. ადამიანის სხეულის შინაგანი ორგანო; 40. საფრანგეთის სააუტომობილო ფირმა; 41. თვალის ექიმი.

ჩ ა ი ნ შ უ მ ზ რ ი

ჩაინვორდის ამოხსნის დასაწყისი ისრითაა ნაჩვენებო ცენტრში და წრეში მოთავსებული ასო „ა“ საერთო ყველა გამოსაცნობი სახელის დასაწყისისა და ბოლოებისათვის. მაშ ასე, მიჰყევი ისარს წრეზე: მატერევი; ქალაქი, კუნძულ ზოგაილოზე; უმაღლესი მწვერვალი სამხრეთ ამერიკაში; ეთიოპიის დედაქალაქი; ქალაქი აშშ-ში.

ფრაზი: მდინარე შუა აზიაში; ნახევარკუნძული ჩრდილო ამერიკაში; მატერევი; კუნძული და ყურე სარდინიის ჩრდილო-დასავლეთით; ყაზახეთის ქალაქი; ქალაქი და ყურე მდინარე კოლუმბიის შესართავთან; შტატი აშშ-ში; ქალაქი პერუში; დაბა სამხრეთ საქართველოში; ყურე ხმელთაშუა ზღვაში; მდინარე, რომელიც ერთიან რეკონსტრუქციას ზღვას; სახელმწიფო ევროპაში.

საქართველოს მომავალი

თბილისის 192-ე საშუალო სკოლა, II კლასი,
სკოლმძღვანელი
ნათელა ბებლარიშვილი

სკოლა „სარკმელი“
სცენიკად ანბან მზგლის
მალალი მიდის აკადემიაში

გილოცავთ!

ჩვენო კუდრაჭა თამიგო,
შენ ქართველი ხალხისთვის
დიდმნიშვნელოვან დღეს, 9
აპრილს გისრულდება ორი
წელი. დიდი სიყვარულით
გილოცავთ და გისურვებთ
შენი ჭრელი ოცნებების და
სურვილების ასრულებას,
ბედნიერებას, ჯანმრთელო-
ბას, სიკეთეს, თამარ მეფის
სიბრძნესა და სიძლიერეს.
თიონა და უჩა
ლურსაანაშვილები,
ანი გოგალაძე.

„ნაკადულის“ კურსი საქართველოს სსრ-ის ბავშვთა სახელმწიფო სახელოსნოს მიერ

დათ სუტგულაძე,
სკოლა „სარკმელი“

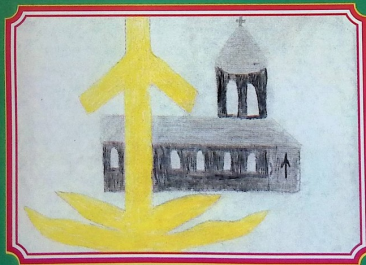
ანა ჯაფარიძე, 4 წლის

აჩიკა ფაშუტიშვილი,
თბილისის 59-ე საშ. სკოლა VI კლ.

გიორგი მულქაშვილი
სკოლა „სარკმელი“

ნინო მუცხტივიძე,
დაბა ამასთუმნის საშუალო სკოლა

მარიამ ამულაძე,
დაბა ამასთუმნის საშუალო სკოლა